

INWESTOR

GMINA CHEŁM ŚLĄSKI

**„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”**

Zespół wykonawczy:

DORADZTWO ENERGETYCZNE PIOTR LEKSY

42-690 TWORÓG, UL. ŚWINIOWICKA 26

e-mail: piotr.leksy@gmail.com

tel. 693 399 332

Styczeń 2015

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY	5
1.2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI.....	6
2. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	8
3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I POWIĄZANIU GO Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	10
3.1. PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE PROGRAMU.....	10
3.2. POWIĄZANIE PROGRAMU Z DOKUMENTAMI SZCZEBLA LOKALNEGO, POWIATOWEGO, WOJEWÓDZKIEGO I KRAJOWEGO	11
4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	13
4.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY	13
4.1.1. POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	13
4.1.2. UKSZTAŁTOWANIE POWIERZCHNI, GEOMORFOLOGIA, GEOLOGIA	13
4.1.3. BUDOWA HYDROGRAFICZNA	14
4.1.4. WARUNKI KLIMATYCZNE	15
4.2. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH POTENCJALNYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	16
4.2.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	16
4.2.2. POWIETRZE	18
4.2.3. HAŁAS	20
4.2.4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	24
4.2.5. POWAŻNE AWARIE I ZAGROŻENIA NATURALNE	25
4.2.6. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	25
4.2.7. GLEBY	27
4.2.8. SUROWCE MINERALNE	27
4.3. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU.....	28
5. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA.....	30
5.1. WPROWADZENIE	30

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

5.2.	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU.....	31
5.2.1.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	31
5.2.2.	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	33
5.2.3.	OCHRONA PRZED HAŁASEM	37
5.2.4.	OCHRONA PRZYRODY.....	38
5.2.5.	OCHRONA GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI.....	39
5.2.6.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	41
5.2.7.	ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ PROGRAMU NA ŚRODOWISKO NATURALNE	42
5.3.	ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY.....	44
5.4.	ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY CHRONIONE I BIORÓŻNORODNOŚĆ	49
5.4.1.	ODDZIAŁYWANIE NA BIORÓŻNORODNOŚĆ ORAZ STAN FLORY I FAUNY	49
5.5.	RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMI	50
6.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	55
7.	ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA	59
8.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	60
9.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA - MONITORING	61
10.	KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	65
11.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	66
11.1.	PRZEDMIOT OPRACOWANIA.....	66
11.2.	CEL I ZAKRES PROGRAMU	66
11.3.	POWIĄZANIA PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	70
11.4.	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	70
11.5.	ZASTOSOWANE METODY OCENY ODDZIAŁYWANIA	71

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

11.6.	MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU	72
12.	LITERATURA	74

1. Wprowadzenie

1.1 Stan formalno-prawny i cel sporządzenia Prognozy

Prognozę Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* sporządza się w celu określenia wpływu na środowisko założonych w nim celów oraz zadań krótko- i długoterminowych. Dokument ten przedstawia możliwe negatywne skutki realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*, wskazując jednocześnie zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz w przypadku ich wystąpienia, sposoby ich minimalizacji. Przedmiotowa Prognoza stanowi dokument wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji organów zarządzających ze znaczącym naciskiem na udział lokalnego społeczeństwa.

Podstawę prawną opracowania Prognozy stanowią:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001)

2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003)

3. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985 z późn. zm.)

4. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.)

5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003)

6. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.)

7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 tj. z późn. zm.),

8. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2013, poz. 627 t.j.).

Przepisy art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) zobowiązują organy zarządzające do przeprowadzenia procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dokumentów wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Jednym z dokumentów, dla których wymagane jest sporządzenie dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym jest Program Ochrony Środowiska dla poszczególnych Gmin.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Niniejsza Prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Niniejsza Prognoza oddziaływania Programu na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląskie na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* oraz *Prognoza Oddziaływania na Środowisko Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląskie na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* zostaną także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2 Zakres merytoryczny Prognozy oddziaływania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski

Prognoza została wykonana zgodnie z zakresem określonym art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz ustaleń Wójta Gminy Chełm Śląski, który otrzymał od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (WOOŚ.411.226.2014.BM) oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach (NS- NZ. 042.144.2014) uzgodnienie określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej Prognozie.

W związku z powyższym Prognoza zgodnie z art.51 ust 2 ww. ustawy powinna:

1. zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, także na środowisko, a w szczególności na:
- różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne
  - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Przedmiotowa Prognoza dotyczy obszaru wiejskiej Gminy Chełm Śląski zlokalizowanej w powiecie bieruńsko-łędzińskim, w województwie śląskim.

W Prognozie zidentyfikowano potencjalne oddziaływania na środowisko naturalne będące skutkiem realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* wraz z oceną ich natężenia. W Prognozie określono również czy w należyty sposób uwzględniono w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

2. Zastosowane metody i wykorzystane materiały

Przy sporządzaniu Prognozy oparto się głównie na:

- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227), która określa sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów,
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r. Nr 201, poz. 1237), która uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000,
- dokumentach strategicznych, szczebla regionalnego i krajowego, odnoszących się bezpośrednio jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena czy i w jaki sposób zadania przyjęte do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* mogą oddziaływać na środowisko naturalne.

W pierwszej kolejności tworzenia Prognozy przeprowadzono analizę, czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym jak i krajowym. Następnie określono i oceniono istniejący stan środowiska naturalnego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu. Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań Programu na środowisko naturalne. W tym celu posłużono się macierzą skutków środowiskowych elementów środowiska, zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji w Programie, która przedstawia w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko.

Przyjęta w Prognozie macierz stanowi wykres siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację Programu zamierzenia (cele strategiczne), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko.

Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono symbolem:

- **(+)**, tj. realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(-)**, tj. realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(+/-)**, tj. realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie różnych aspektów analizowanego zagadnienia,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- **(O)**, tj. realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- **(N)**, tj. brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Za pomocą niniejszej macierzy skutków środowiskowych przeanalizowano skutki środowiskowe planowanych zadań dla następujących elementów:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- jakość powietrza,
- powierzchnia ziemi i gleba,
- krajobraz,
- klimat,
- dobra kultury.

Pod uwagę wzięto nie tylko bezpośredni wpływ założeń Programu na środowisko, ale również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko- i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano także pod uwagę minimalizację lub odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny oraz możliwość oddziaływania transgranicznego.

3. Informacje o zawartości, głównych celach Programu Ochrony Środowiska i powiązaniu go z innymi dokumentami

3.1 Przedmiot i główne cele Programu

Przedmiotem Prognozy jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*, który porusza szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego, opisuje jego stan oraz presję, jakiej podlegają poszczególne komponenty środowiska. Na podstawie diagnozy stanu środowiska w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* wyznaczono następujące cele:

- ochronę gleb i powierzchni ziemi;
- poprawa czystości wód;
- ochronę zasobów wód;
- ograniczenie lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w tym substancji niebezpiecznych oraz gazów cieplarnianych;
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii;
- ochronę przyrody;
- ograniczenie energochłonności i materiałochłonności gospodarki związanej z przemysłem, komunikacją;
- edukację ekologiczną.

Priorytety ekologiczne określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*:

- Ochrona gleb i powierzchni Ziemi;
- Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej;
- Optymalizacja gospodarki odpadami;
- Ochrona powietrza atmosferycznego;
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym;
- Ochrona przyrody;
- Ochrona przed skutkami poważnych awarii;
- Edukacja ekologiczna.

Przedstawione powyżej priorytety ekologiczne i podporządkowane im cele dążą konsekwentnie do poprawy środowiska naturalnego, zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody oraz równoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii analizowanej jednostki samorządu terytorialnego w następujących polach:

- jakość wód i stosunki wodne,
- powietrze,
- hałas,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- poważne awarie i zagrożenia naturalne,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- ochrona przyrody i krajobrazu,
- gleby,
- ochrona zasobów kopalin.

Analizując cele sformułowane w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląskie na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*, oprócz analizy ich pozytywnego wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym, wojewódzkim i powiatowym) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy bowiem możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej Gminy.

3.2 Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego i krajowego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020 jest zgodny z następującymi dokumentami planistycznymi:

- USTAWA Z DNIA 27 KWIETNIA 2001 R. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA (Dz.U. 2013 POZ.1232)

Ustawa definiuje ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (art.14 ust. 1) program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

- POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA W LATACH 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2016

Główne cele i zadania wynikające z polityki ekologicznej państwa dotyczące Gminy Chełm Śląski pogrupowano w następującym zakresie tematycznym:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne,
- zrównoważone wykorzystanie surowców.

- PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO 2018 R.

W projekcie Programu określono cele długoterminowe do roku 2020 oraz krótkoterminowe na lata 2014-2017 dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych. W Programie skupiono się na realizacji następujących celów:

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,
- polepszenie jakości powietrza atmosferycznego,
- zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
- kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska,
- eliminowanie i zmniejszenie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych,
- minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania,
- bezpieczne składowanie pozostałych odpadów,
- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych.

- WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA NA SZCZEBLU REGIONALNYM I LOKALNYM

Wytyczne ww podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do wartości programów.

Zgodnie z powyższym ustosunkowaniem, w gminnym programie uwzględniono:

- zadania własne powiatu/gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy lub powiatu,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla województwa i centralnego bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim lub centralnym.

W Programie uwzględniono również zapisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska (art. 14 ust. 2, art. 18 ust. 2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Wójt Gminy Chełm Śląski zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich Radzie Gminy. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski ma formułę otwartą co oznacza, że w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawiania się nowych problemów, bądź niewykonania niektórych przedsięwzięć w przewidzianych terminach, dokument ten będzie cyklicznie (co 4 lata) aktualizowany.

4. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

4.1 Charakterystyka ogólna Gminy

4.1.1 Położenia administracyjne i geograficzne

Gmina Chełm Śląski leży na wschodnim skraju Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, przy granicy województw śląskiego i małopolskiego. W granicach województwa śląskiego, do którego gmina należy, sąsiaduje od północy z gminą Imielin, od zachodu z gminy Łęczyny i od południa z gminą Bieruń. Poprzez granicę wschodnią, będącą jednocześnie granicą województw, sąsiaduje z gminą Chełmek. Granicę województw Śląskiego i Małopolskiego stanowi rzeka Przemsza.

Gmina Chełm Śląski jest gminą wiejską o powierzchni 23,22 km². Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 5922 na pobyt stały i 134 na pobyt czasowy.

Chełm Śląski jest gminą wiejską położoną w powiecie bieruńsko-łęczyńskim na obrzeżu uprzemysłowionej części Górnego Śląska w obrębie Wyżyny Śląskiej i Kotliny Oświęcimskiej, na obniżeniu Cisowca, Garbu Chełmu oraz Równinie Pszczyńskiej.

4.1.2 Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia, geologia

W podłożu terenu gminy Chełm Śląski dominują trzeciorzędowe iły, mułki, piaski, piaskowce i piaskowce warstw słowiańskich, wielickich i grabowieckich (Nb). Miejscami spod pokrywy trzeciorzędowej odsłaniają się starsze skały, zwykle w postaci serii, jak na przykład: środkowo triasowe wapienie, margle i dolomity warstw błotnickich i gogolińskich (Tmh), dolno triasowe dolomity i margle (Tp3) i piaskowce mułowce i iłowce warstw świerklanieckich (Ts) oraz górno karbońskie piaskowce, zlepieńce, iłowce, mułowce i węgiel kamienny oraz piaskowce i piaski arkozowe.

Rozkład przestrzenny warstw powierzchniowych jest bardziej złożony i wynika z późniejszych procesów glacialnych i fluwialnych. Doliny współczesnych rzek i potoków zajęte są holocenijskimi mułami, piaskami i żwirami rzecznyymi. Na ich obrzeżach znajdują się podobnie utwory pochodzenia neopjesticznego lub otwory wodnolodowcowe, jak piaski i żwiry oraz gliny zwałowe. Stosunkowo rzadko, w większej odległości od dolin można spotkać również holocenijskie namuły.

W rejonie Smutnej Góry na powierzchni ukazują się skały starsze od czwartorzędowych. Są to wychodnie z serii skał triasowych, środkowotriasowe wapienie, margle i dolomity oraz dolno triasowe dolomity i margle i piaskowce, mułowce i iłowce. Szczyt wzniesienia posiada nadal wielką czapę osadów trzeciorzędowych.

Teren gminy rozdzielony jest między dwa zakłady górnicze „Ziemowit” w północnej części oraz „Piast” w południowej części. Oba eksploatują złoża węgla kamiennego.

Pełny profil osadów karbońskich przekracza 1000 m. warstwy orzeskie wykształcone są w formie łupków z wkładkami drobnoziarnistych piaskowców. Wśród łupków występują 23 pokłady węgla, lecz tylko kilka zaliczono do bilansowych.

Kopalnie eksploatują pokłady grupy 200 warstwy łaziskie. Złoża charakteryzują się znaczną aktywnością sejsmiczną.

Dawnym wyrobiskiem piasku posadzkowego jest obecny zbiornik wodny Dzieńkowice. Nieeksploatowane części tego złoża znajdują się na terenie sąsiadującym ze

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

zbiornikiem w widłach ulic Chełmskiej i Gamrot. Na zachód od miejscowości Kopciowice znajdują się bogate złoża surowców ilastych, dotychczas nieeksploatowane. Na terenie gminy brak innych udokumentowanych złóż.

Czwartorzędowe piętro wodonośne stanowią osady piaszczyste lub piaszczysto-żwirowe, zalęgające na nieprzepuszczalnych iłach trzeciorzędowych.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne budują głównie wapienie dolomitowe i dolomity retu. Zasilanie jest w obrębie wychodni triasu w rejonie Smutnej Góry. Odwodnienie następuje systemem spękań ku piętru karbońskiemu.

Karbońskie piętro wodonośne tworzą piaszczyste poziomy wodonośne w obrębie warstw łaziskich. Poziomy te są na większości obszary izolowane od powierzchni miąższu pokrywają iłów trzeciorzędowych. Posiadają łączność hydrauliczną z piętrzem triasowym, o ile to ostatnie występuje w nadkładzie karbonu. Zasilanie poziomów karbońskich ma miejsce w rejonie pagórów zrębowych, na obszarze wychodni osadów przed kenozoicznych lub tam, gdzie osady takie przykrywa jedynie cienka pokrywa utworów czwartorzędowych. Gmina Chełm Śląski leży w całości w zasięgu karbońskiego zbiornika nr 457 (C/2 Tychy – Siersza). Zbiornik typu szczelinowo-borowego do 2002 roku miał status głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Status ten został zniesiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10.12.2002r. (Dz. U. Nr 232, poz. 1953). Zbiornik zawiera wody klasy II lub III, charakteryzujące się podwyższoną zawartością azotanów, substancji rozpuszczalnych oraz przewodnością. W pobliżu północnej granicy gminy znajduje się triasowy GZWP nr 452 (T/5 Olkusz – Zawiercie). Zbiornik ten ma w granicach swojego występowania również obszar zasilania.

Wody czwartorzędowe w granicach gminy nie tworzą zbiorników użytkowych. Są one silnie lub bardzo zagrożone zanieczyszczeniami migrującymi z powierzchni. W granicach gminy nie ma punktów monitoringu wód podziemnych.

Wody GZWP Tychy – Siersza nie są ujmowane na terenie Chełmu Śląskiego. Wody czwartorzędowego poziomu są ujmowane licznymi studniami gospodarskimi, choć na bieżące potrzeby bytowe wykorzystywana jest woda z wodociągu komunalnego. Wody pozostałych pięter nie mają znaczenia gospodarczego.

4.1.3 Budowa hydrograficzna

System hydrograficzny gminy Chełm Śląski jest dobrze rozwinięty, a obszar zajmowany przez wody powierzchniowe wynosi około 10 % terenu gminy. Większą z tego część zajmują zbiorniki wodne. Największym jest Zbiornik Dzieckowicki założony w dawnym wyrobisku popiaskowym- swój udział w tej powierzchni mają również Stawy Pacwowe, Staw Kudrowiec, Staw Goldman. Część z tych stawów powstała w nieckach zagłębiń bezodpływowych i jest wynikiem działalności górniczej. Zbiornik Dzieckowicki pełni funkcje retencyjną i stanowi rezerwar wody pitnej. Jego funkcja ekologiczna, zwłaszcza w granicach gminy Chełm Śląski, jest znikoma. Pozostałe zbiorniki pełnią funkcje hodowlane, przyrodnicze, rekreacyjne i sportowe.

Gmina odwadniana jest przez szereg cieków i cały system powiązanych z nimi rowów. Największym ciekim jest rzeka Przemsza przebiegająca wzdłuż wschodniej granicy gminy. Pomimo wielkości rzeki jej bezpośrednia zlewnia jest ograniczona do terenów położonych na wschód od ul. Górnośląskiej. Jej zlewnia to potok Imielanka, Rother oraz system rowów. Do Przemszy otwiera się również przelew awaryjny zbiornika Dzieckowice.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Pozostałe ciekier kierują się bezpośrednio w stronę Wisły, która przepływa z zachodu na wschód poza południowymi granicami gminy. Osiami tego systemu są potoki Makołowiec i Gołowiecki.

Większość dużych, posiadających własne nazwy, cieków płynie w antropogenicznie ukształtowanych korytach. Są one w szczególności umocnione w dnie i obwałowane w partiach szczytowych. Celem tych zabiegów jest zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i regulacja przepływu, zaburzonego działalnością górniczą. Ciekier płynące w granicach gminy posiadają kontakt hydrauliczny z wodami gruntowymi. Reżimy przepływu w największych z nich (Przemsza, Potok Gołowiecki) są antropogenicznie zaburzone.

W lokalnych rzekach i potokach przeważa nieznacznie odpływ półrocza zimowego. Zaznacza się jedno maksimum przepływu przypadające na marzec, w którym Przemsza osiąga około 127 % średniego przepływu rocznego. Drugorzędny szczyt przepływu przypada na lipiec i osiąga około 112 % wartości rocznej. Minimum przypada na miesiące jesienne i wynosi około 91 % wartości średniej. Zaburzenia antropogeniczne przepływów objawiają się bardzo wyrównanym poziomem przepływu w okresie roku oraz wyraźnie podniesionymi przepływami minimalnymi.

4.1.4 Warunki klimatyczne

Gmina, znajduje się w obrębie XV dzielnicy klimatycznej częstochowsko - kieleckiej. Wieloletnie warunki klimatyczne obszaru gminy charakteryzują następujące parametry wybranych, istotnych zjawisk klimatycznych:

- średnia roczna temperatura powietrza: 7,5^o - 8^oC,
- średnie roczne sumy opadów atmosferycznych: 700- 800mm, w półroczu letnim 400- 500mm,
- średnia liczba dni z mgłą w roku: 40- 60 dni,
- średni czas zalegania pokrywy śnieżnej: 75 dni w roku,
- przeważające wiatry: południowo- zachodnie (26%), północno- zachodnie (15,3%) i południowo- wschodnie (13,9%); cisze stanowią 14,5% czasu rocznego,
- czas trwania okresu wegetacyjnego: 210 - 220 dni (według bonitacji warunków klimatycznych dla rolnictwa obszar gminy cechuje się warunkami korzystnymi- 95 punktów (w skali 100 punktowej).

Duża powierzchnia wodna Zbiornika "Dzieńkowice" w istotny sposób modyfikuje lokalne warunki topoklimatyczne jego bezpośredniego otoczenia, głównie w postaci zmniejszenia dobowych amplitud powietrza oraz rocznych sum opadów.

Najlepszymi warunkami topoklimatycznymi cechuje się rejon Chełmskiej Góry, zwłaszcza zaś jego zbocza eksponowane dostłonecznie, a więc mieszczące się w sektorze od SE do SW. Obszar ten pozbawiony jest w zasadzie niebezpieczeństwa wystąpienia lokalnych przymrozków, cechuje się dobrym usłonecznieniem i przewietrzaniem. Ewentualnie mogą występować tu lokalne deformacje nawietrzania i przewietrzania.

Gmina Chełm Śląski znajduje się poza strefą poważniejszych zanieczyszczeń powietrza. Według badań, monitoringowych roczny opad pyłu nie przekracza 50 g/m² (wartość dopuszczalna wynosi 200 g/m²). Emisja zanieczyszczeń pyłowych w gminie jest

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

niska (poniżej 500 Mg/m² rocznie), emisja zanieczyszczeń gazowych (poniżej 1 Mg/km²).
Lokalne pogorszenie jakości powietrza może być związane z "niską emisją".

Rysunek: Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego

Legenda:

Dzielnica rolniczo-klimatyczna					
I	Szczecińska	VII	Zachodnia	XV	Częstochowsko- Kielecka
II	Zachodniobałtycka	IX	Wschodnia	XVI	Tarnowska
III	Wschodniobałtycka	X	Łódzka	XVII	Sandomiersko - Rzeszowska
IV	Pomorska	XI	Radomska	XVIII	Podsudecka
V	Mazurska	XII	Lubelska	XIX	Podkarpacka
VI	Nadnotecka	XIII	Chełmska	XX	Sudecka
VII	Środkowa	XIV	Wrocławska	XXI	Karpacka

4.2 Stan środowiska na obszarach objętych potencjalnym znaczącym oddziaływaniem

4.2.1 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Gmina jest położona w obrębie zlewni Górnej Wisły (Małej), a z jej obszaru odprowadzają wodę rzeka Przemsza i potok Goławiecki, będące bezpośrednimi dopływami

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

rzeki Wisły.

Dość dobrze rozwiniętą sieć hydrograficzną rzeczną na terenie gminy tworzą:

- Przemsza w swym dolnym biegu z dopływami: Imielinką, Potokiem Rothera, oraz gęstą siecią rowów melioracyjnych (częściowo okresowych) odwadniających podmokłe tereny w dolinie Przemszy, zwłaszcza w rejonie dawnych stawów na południe od Kopciowic,
- Potok Goławiecki z uchodzącym do niego Potokiem Makołowiec i mniejszymi ciekami.

Sieć rzeczna gminy jest znacznie zmodyfikowana w wyniku wyprostowania i częściowego przełożenia koryt cieków oraz ich obwałowania.

Charakterystyczna dla rejonu gminy jest dość znaczna liczba zbiorników wodnych. Wyróżnia się tu oczywiście rozległy zbiornik "Dzieńkowice", zajmujący północno- wschodnią część gminy. W obrębie gminy mieści się południowa część zbiornika o powierzchni 164,4 ha (łączna powierzchnia zbiornika wynosi 712 ha przy pełnym napełnieniu).

Zbiornik "Dzieńkowice" stanowi sztuczny zbiornik wody pitnej utworzony w rozległym wyrobisku poeksploatacyjnym (eksploatacja piasków podsadzkowych z częściowo zalesionej terasy zalewowej i nadzalewowej), zasilany wodami rzecznyymi z Soły poprzez przerzut jej wód rurociągami podziemnymi relacji Broszkowice – Gamrot. W sąsiedztwie zbiornika "Dzieńkowice" w kolejnym, znacznie mniejszym wyrobisku popiaskowym, usytuowano zbiornik osadów pokoagulacyjnych – w chwili obecnej jest on nieczynny.

Pozostałe zbiorniki wodne stanowią w głównej mierze dawne stawy hodowlane, obecnie wykorzystywane głównie w celach rekreacyjnych, jak w przypadku zespołu zbiorników zaporowych (powstałych w wyniku przegrodzenia groblami Potoku Makołowiec), Pacwowe Stawy, bądź silnie zdegradowanych (Staw Kudrowiec). Powierzchnia tych zbiorników jest niewielka, podlegająca znacznym wahaniom. Staw Kudrowiec zajmuje około 10,1 ha, zaś Pacwowe Stawy łącznie niespełna 10ha.

Eksploatacja węgla kamiennego powoduje powstawanie efemerycznych zalewisk w nieckach osiadania terenu (rejon stawu Kudrowiec).

Zbiorniki wód stałych, głównie o charakterze oczek wodnych o powierzchni do 0,5 ha występują w dolinie Przemszy (starorzecza), a także w miejscach dawnej eksploatacji surowców mineralnych w izolowanych zagłębieniach bezodpływowych.

Stan jakości wód płynących na terenie gminy jest monitorowany: zanieczyszczenie wód Przemszy i Potoku Goławieckiego przekracza dopuszczalne normy, natomiast dobrze zachowane są obszary źródliskowe. Gmina podejmuje działania w kierunku przywrócenia dobrej jakości wód.

Wody podziemne

Na terenie gminy znajduje się karboński zbiornik wód szczelinowo- porowy nr 457, o II lub III klasie jakości wód. Występują tu także czwartorzędowe piętra wodonośne. W utworach czwartorzędowych występuje jeden poziom wodonośny posiadający zwierciadło swobodne zalegające na głębokości 0,0 - 2,0 m, a w rejonach wyniesień morfologicznych do 5,0 m. Jedynie w najwyższej położonych partiach równiny (rejon Błędowa i otoczenie Chełmskiej Góry) kształtuje się na głębokości 5- 10 m. Wyjątek stanowi tu kopulasty pagór zrębowy Chełmskiej Góry, w obrębie którego zwierciadło zalega na znacznej 10- 40 m głębokości. Głębokość zalegania swobodnego zwierciadła wód podziemnych ze względu na

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

znaczną infiltrację w obrębie pagóra oraz na obszarze eksploatacji węgla kamiennego może być jeszcze większa.

Według klasyfikacji użytkowej wód podziemnych piętra czwartorzędowego zbiornik wód podziemnych w rejonie Chełmu Śląskiego zalicza się do wód średniej jakości. Wody te są w zróżnicowany sposób zagrożone infiltracją zanieczyszczeń, przy czym przeważają zagrożenia silne i bardzo silne, a więc wynikające z krótkiego (do pięciu lat) okresu przesączania się wód powierzchniowych do zwierciadła wód podziemnych.

Zasilanie poziomu czwartorzędowego następuje głównie poprzez bezpośrednią infiltrację wód opadowych. Czwartorzędowe piętra wodonośne ze zwierciadłem wód zalegającym poniżej 1 m występują w gminie w dolinach rzek oraz lokalnych obniżeniach terenu: terasa zalewowa Przemszy wraz z zachodnim otoczeniem zbiornika "Dzieńkowice" oraz doliny potoku Makołowiec i Goławieckiego.

4.2.2 Powietrze

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Chełm Śląski kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska
- emisja niezorganizowana,
- procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy)

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Chełm Śląski założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu bieruńsko-lędzińskiego.

Gmina Chełm Śląski jest w posiadaniu Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze opalane głównie paliwami stałymi (koks, węgiel kamienny).

Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Jako główne paliwo stosowane do wytwarzania energii cieplnej na terenie gminy Chełm Śląski wymienić należy węgiel i koks. Jest to spowodowane bliskością kopalni oraz tradycjami górniczymi (przywiązaniem mieszkańców do tradycji palenia węglem). Stanowi to pewien problem przy dalszym rozwoju gminy. Aby zachować harmonijny i zgodny z ochroną środowiska rozwój, należy ograniczać niską emisję na terenie gminy. W związku z tym w 2008 r. opracowano „Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla gminy Chełm Śląski”. W latach 2010- 2013 wymieniono 358 urządzeń kotłowych starej generacji i niskiej sprawności na urządzenia nowe o wysokiej sprawności, w tym zamontowano 350 kotłów węglowych nowej generacji i 8 gazowych. W 2014 roku uchwalono „Aktualizację Programu Ograniczenia Niskiej Emisji”, według której w ciągu 3 kolejnych lat wymianie podlegać będzie 150 kotłów starej generacji. W roku 2014 wymieniono 44 kotły, w tym 2 gazowe. Program jest nadal kontynuowany.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Ponadto w Gminie planuje się działania polegające na termomodernizacji w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych w ramach priorytetu inwestycyjnego 4.3 Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Działania te spowodowałyby zmniejszenie emisji substancji szkodliwych.

Zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), które także mają udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego.

Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa oraz płynność ruchu.

Toksycznymi produktami spalania paliw są: tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, pył PM10 (zawierający sadzę oraz śladowe ilości związków ołowiu) oraz lotne związki organiczne (głównie węglowodory alifatyczne).

Emisja niezorganizowana

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie gminy Chełm Śląski są naturalne procesy pylenia oraz procesy wypalenia traw i ściernisk.

Procesy energetyczne i przemysłowe

Gmina Chełm Śląski położona jest w najbardziej uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce. Przemysłowy charakter tego obszaru został ukształtowany w wyniku rozwoju górnictwa węglowego. Mimo to, strefa całego powiatu bieruńsko – lędzińskiego, w którym położona jest gmina, a więc i sama gmina zakwalifikowana jest do klasy A, za wyjątkiem benzo(a)piranu i ozonu. Źródło zanieczyszczeń z procesów energetycznego i procesów przemysłowych na terenie gminy Chełm Śląski mogą stanowić zakłady zlokalizowane poza terenem gminy.

Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy Chełm Śląski decydujący wpływ na hałas pochodzący z transportu drogowego i kolejowego. Przez gminę przebiegają często uczęszczane szlaki komunikacyjne. Źródła hałasu występującego w środowisku podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny oraz przemysłowy. Źródłem hałasu komunikacyjnego są drogowe i kolejowe korytarze transportowe.

Ochrona przyrody

Gmina nie posiada zasobów przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym. Dla zachowania jej własnego dziedzictwa i zapewnienia warunków zrównoważonego rozwoju znaczenie ma zachowanie kilku składników lokalnego środowiska. Wyróżniającym się

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

elementem środowiska geograficznego i geologicznego jest wzniesienie mezozoicznych skał Smutnej Góry. Obiekt ten łączy w sobie wartości przyrody nieożywionej i ożywionej, gdyż jego skoki porastają łąki i nieużytki z rzadkim w skali gminy szczodrzeńcem, natomiast w szczytowej części wzniesienia znajduje się interesujący i zbliżony do naturalnego, chociaż niekoniecznie takiego pochodzenia drzewostan. Na górze tej zlokalizowano obiekt o znaczeniu kulturowym - Bramę Przejścia .

Podwyższone walory przyrodnicze ma dolina chełmska, część Przemszy. Wąski pas obok zbiornika Dzieckowice pełni funkcję przyrodniczą. Są to tereny zalewowe, wilgotnych łąk lub łągów z licznymi ciekami (rowami) lub oczkami wodnymi. Zbiorowiska trawiaste mogą być tworzone przez trawy właściwe, sity, turzyce lub wysokie szuwały. Jest to atrakcyjne siedlisko dla wielu gatunków zwierząt, w tym płazów (żaby, ropuchy), gadów (zaskroniec), ptaków. Ciekawym, lokalnym ekologicznym zakątkiem jest dolinka potoku Makołowiec.

W granicach gminy Chełm Śląski nie stosuje się obecnie form ochrony przyrody opartych na zapisach ustawy o ochronie przyrody. Ochrona niektórych zasobów środowiska odbywała się w oparciu o dotychczasowe zapisy planistyczne. Pozwoliły one dość skutecznie zachować tereny dolin Przemszy i mniejszych potoków przepływające przez gminę oraz Smutną Górę. Na terenie gminy Chełm Śląski lasy praktycznie nie występują. Jedynie zwarty drzewostan liściasty występuje w szczytowej części Smutnej Góry. Jego powierzchnia jest jednak niewielka.

Na terenie Gminy nie ustanowiono pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r. poz.627).

Zgodnie z decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach nr RDOŚ-24-PN/66310/112/10/ms z dnia 23 sierpnia 2010 r. powstała strefa ochrony ostoi miejsca rozrodu i regularnego przebywania gatunku chronionego –iglicy małej *Nehalennia speciosa*, o łącznej powierzchni 4,86 ha, położona częściowo na terenie Nadleśnictwa Katowice, leśnictwa Górki, a częściowo na terenie będącym własnością Gminy Chełm Śląski.

Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz kłęski żywiołowe

W gminie Chełm Śląski, rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska należy wziąć pod uwagę zagrożenia pożarowe, zagrożenia związane ze skutkami innych kłesk żywiołowych takich jak huragany, śnieżyce itp. oraz ewentualnie zagrożenia związane z transportem niebezpiecznych środków chemicznych i toksycznych środków przemysłowych. Na terenie gminy znajduje się jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Na terenie gminy nie ma zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony może być również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych, substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie może ewentualnie również stanowić transport prowadzony przez nieprzystosowane środki transportu przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

4.2.3 Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania, jednakże głównym źródłem hałasu (ponad 80%) pochodzi z dróg publicznych. Hałas o ponadnormatywnym poziomie obejmuje około 13 mln osób, czyli ok. 35% ogółu mieszkańców Polski.

Skutki oddziaływania hałasu i wibracji na człowieka i środowisko naturalne są bardzo dotkliwe. Społeczne i zdrowotne skutki oddziaływania hałasu i wibracji wyrażają się:

- a) szkodliwym działaniem na zdrowie ludności,
- b) obniżeniem sprawności i chęci działania oraz wydajności pracy,
- c) negatywnym wpływem na możliwość komunikowania się,
- d) utrudnianiem odbioru sygnałów optycznych,
- e) obniżeniem sprawności nauczania,
- f) powodowaniem lokalnych napięć i kłótni między ludźmi,
- g) zwiększeniem negatywnych uwarunkowań w pracy i komunikacji, powodujących wypadki,
- h) rosnącymi liczbami zachorowań na głuchotę zawodową i chorobę wibracyjną.

Hałas i wibracje powodują pogorszenie jakości środowiska przyrodniczego, a w konsekwencji:

- a) utratę przez środowisko naturalne istotnej wartości, jaką jest cisza,
- b) zmniejszenie (lub utratę) wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych,
- c) zmianę zachowań ptaków i innych zwierząt (stany lękowe, zmiana siedlisk, zmniejszenie liczby składanych jaj, spadek mleczności zwierząt i inne).

Hałas i wibracje powodują również ujemne skutki gospodarcze, takie jak:

- a) szybsze zużywanie się środków produkcji i transportu,
- b) pogorszenie jakości i przydatności terenów zagrożonych nadmiernym hałasem oraz zmniejszenie przydatności obiektów położonych na tych terenach,
- c) absencję chorobową spowodowaną hałasem i wibracjami, z czym są związane koszty leczenia, przechodzenia na renty inwalidzkie, utrata pracowników,
- d) pogorszenie jakości wyrobów (niezawodności, trwałości),
- e) utrudnienia w eksporcie wyrobów nie spełniających światowych wymagań ochrony przed hałasem i wibracjami.

Głównymi źródłami hałasu w środowisku są:

- komunikacja: drogi lub linie kolejowe w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym (hałas drogowy i kolejowy), starty, lądowania i przeloty statków powietrznych (hałas lotniczy),
- przemysł (hałas przemysłowy).

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.

Monitoring hałasu obejmuje zarówno emisję hałasu jak i ocenę klimatu akustycznego. Ze względu na charakter zjawiska hałasu, pomiary w sieci krajowej i sieciach regionalnych międzywojewódzkich nie są realizowane.

Hałas drogowy to hałas pochodzący od środków transportu, które poruszają się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

O rozwoju danego regionu i powiązaniach z innymi ośrodkami świadczy stopień rozbudowania układu drogowego.

Przez Gminę Chełm Śląski przechodzą 2 drogi wojewódzkie:

- Droga Nr 934 relacji Mysłowice-Bieruń (DW 934), przebiegająca na terenie gminy ulicą Chełmską,
- Droga Nr 780 relacji Chełm Śląski-Kraków (DW 780) (Kraków – Alwernia – Chełmek - Mysłowice), przebiegająca na terenie gminy ulicami Górnośląską i Olimpijską.

Na terenie gminy usytuowane są również drogi powiatowe:

- Droga powiatowa przelotowa - ulice: Śląska (część) i Odrodzenia,
- Droga powiatowa wewnątrzmijska - ul. Techników,
- Droga powiatowa wewnątrzmijska - ulice: Osada (część) i Kolonia Leśna.

W pobliżu usytuowane są również ważne drogi krajowe przelotowe przebiegające przez sąsiednie gminy:

- **DK 1** - Gdańsk - Toruń - Łódź - Piotrków Trybunalski - Częstochowa - Dąbrowa Górnicza - Tychy – Bielsko-Biała – Cieszyn – Granica Państwa (PL-CZ),
- **DK 44** - Gliwice - Mikołów - Tychy - Oświęcim - Zator - Skawina – Kraków.

W niedalekiej odległości znajduje się Autostrada A4 przebiegająca przez gminy sąsiednie.

Administrowaniem układem drogowo-ulicznym na terenie gminy, poza władzami gminy, zajmuje się Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach (DW 934 i DW 780) oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Bieruniu (drogi powiatowe). Infrastruktura drogowa i oświetlenie są regularnie modernizowane. Znaczna część dróg posiada nawierzchnię twardą.

W wyniku analizy stwierdzono, że bardzo ważnym elementem działań w kontekście ochrony przed hałasem jest właściwe planowanie przestrzenne, które powinno polegać

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

przede wszystkim na zakazie lokalizacji budynków podlegających ochronie akustycznej na terenach, które znajdują się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne. Działania te powinny być skoordynowane i finansowane przede wszystkim ze środków zarządców dróg – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad czy jednostek samorządów terytorialnych oraz organizacji pozarządowych, których statut określa prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Podstawowymi systemami transportowymi przewozów pasażerskich na terenie Gminy jest układ linii autobusowych oraz komunikacja samochodowa indywidualna. Część dróg, po których prowadzony jest ruch kołowy cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni dróg, który jest konsekwencją gwałtownego rozwoju motoryzacji, stałego wzrostu natężenia ruchu, nakładania się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej i rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego. To skutkuje stałym wzrostem uciążliwości hałasu wywołanych przez ruch drogowy oraz powstawaniem nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu.

Należy się spodziewać przy tym, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia już i tak wysokiego natężenia hałasu.

Hałas kolejowy to hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Przez gminę przebiega linia kolejowa dwutorowa, zelektryfikowana relacji Katowice – Oświęcim. Stacja kolejowa zlokalizowana jest w Chełmie Śląskim. Łączna długość torów kolejowych w granicach Gminy wynosi 4,5 km, z czego ok. 0,7 km stanowią bocznice kolejowe.

Ze względu na położenie linii kolejowych, tras ich przebiegu oraz częstość kursowania pociągów emisja hałasu wpływa tylko w bezpośredniej styczności (tj.: do zabudowań mieszkalnych oddalonych od linii kolejowej o około 150-200 m) z zabudowaniami mieszkalnymi. Trasy linii kolejowych są tak prowadzone, aby jak najmniej wpływały pod względem hałasu na otoczenie. Dlatego nie mają one większego wpływu na zabudowę mieszkaniową.

Hałas przemysłowy

Ze względu na charakter wiejski gminy, oddziaływanie hałasu pochodzącego ze źródeł przemysłowych jest bardzo małe i nie wpływa negatywnie na tło akustyczne gminy. Ewentualne zwiększenie jego poziomu może występować w sąsiedztwie niektórych zakładów rzemieślniczych. Hałas pochodzący z tych źródeł stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym i dotyczy terenów zlokalizowanych w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Działalność gospodarcza w Gminie Chełm Śląski jest różnorodna.

Gmina Chełm Śląski znajduje się w najbardziej uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce. Przemysłowy charakter tego obszaru został ukształtowany w wyniku rozwoju górnictwa węglowego.

Działają tu dwie kopalnie węgla kamiennego "Ziemowit" i "Piast". "Piast", w wyniku włączenia w swoje struktury kopalni "Czczott", stał się największą pod względem wydobywania kopalnią w Europie. Obydwie kopalnie wydobywają węgiel na terenie gminy i zatrudniają mieszkańców Chełmu Śląskiego. Jednak siedziby powyższych zakładów są na terenach sąsiednich gmin.

Z przeprowadzonej analizy stanu w zakresie ochrony przed hałasem na terenie gminy wynika, iż poprawa stanu akustycznego związana jest z następującymi działaniami:

- dbałością o stan nawierzchni dróg;
- modernizacją torowisk;

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- wydzieleniem w planach zagospodarowania przestrzennego terenów zieleni izolacyjnej pomiędzy zabudowaniami mieszkalnymi, a ciągiem komunikacyjnym.

4.2.4 Promieniowanie elektromagnetyczne

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych sztucznie wytworzonych tj. na skutek działalności człowieka w środowisku są instalacje radiokomunikacyjne, do których zalicza się między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej, bezprzewodowe sieci komputerowe, elektroenergetyczne stacje i linie przesyłowe, systemy nadawcze radiowo – telewizyjne. Na terenie województwa śląskiego zlokalizowana jest znaczna ilość wyżej wymienionych instalacji, co w głównej mierze związane jest z dużą gęstością zaludnienia oraz koncentracja przemysłu elektroenergetycznego.

W celu zapewnienia ochrony środowiska przed skutkami promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy należy prowadzić działania, których celem jest zapobieganie polegające na przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania, szczególnie na obszarze zabudowań mieszkalnych i na terenach przyległych, uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym .

Zaopatrzenie Chełmu Śląskiego w energię elektryczną realizowane jest przez zasilanie z krajowej sieci energetycznej. Gmina nie posiada na swoim terenie źródeł energetyki zawodowej, ani wydzielonego systemu elektroenergetycznego. Na jej terenie, lub na obrzeżach zrealizowane są trzy GPZ, których właścicielami i eksploratorami są odpowiednio:

- GPZ "Jamnice" 110/6 kV- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów,
- GPZ "Bieruń" 220/110 kV-PSE - Górnośląskie Zakłady Elektroenergetyczne Mikołów,
- GPZ "Dzieńkowice 110/6 kV- Huta "Katowice" (już nieczynna).

Zarówno GPZ (Główne Punkty Zasilania) oraz wyprowadzane z nich linie wysokiego napięcia 220kV i 110kV rozprowadzane na terenie gminy nie są związane z zaopatrzeniem gminy w energię elektryczną.

Zasilanie gminy Chełm Śląski w energię elektryczną odbywa się za pośrednictwem dwóch linii 20kV wyprowadzanych z GPZ "Brzezinka" zlokalizowanego w Mysłowicach.

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców indywidualnych i przemysłowych realizowane jest z krajowej sieci elektroenergetycznej, której zarządcą dla obszaru Chełmu Śląskiego jest Będziński Zakład Elektroenergetyczny SA. Bezpośrednie zarządzanie oraz działalność serwisowa dla zasilającej sieci ŚN i NN prowadzona jest przez podległy mu Rejon Energetyczny Jaworzno. Zarządzanie i eksploatacja sieci WN przebiegających przez teren gminy prowadzony jest przez Rejon Najwyższych Napięć – Będzin, podległych pod TAURON.

Przez teren gminy Chełm Śląski przebiegają linie wysokiego napięcia charakteryzujące się rezerwą mocy przesyłowej na poziomie 50 %, całkowita długość linii wysokiego napięcia (110 kV) na terenie gminy wynosi ok. 30 km. Stan techniczny sieci wysokiego napięcia na terenie gminy oceniono jako zadawalający i zapewniający duży poziom bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.

Dostawa energii elektrycznej dla poszczególnych odbiorców odbywa się liniami o napięciu 20 kV. Linie SN wykonane jako napowietrzne 23,6 km (linie kablowe 6,7 km). Łączna długość linii średniego napięcia na terenie gminy Chełm Śląski wynosi około 30,3 km.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Łączna długość sieci niskiego napięcia na terenie gminy wynosi 58 km. Odbiorcy energii elektrycznej na terenie gminy zasilani są poprzez 23 stacje transformatorowe. Na terenie gminy występują również 4 stacje obce.

Ocena stanu technicznego urządzeń elektroenergetycznych przeprowadzana jest na bieżąco. W wyniku tej oceny planuje się i przeprowadza się modernizacje poszczególnych elementów zgodnie z potrzebami odbiorców i wymogami aktualnego stanu technicznego.

4.2.5 Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Działania w zakresie ochrony przed skutkami wystąpienia poważnych awarii na terenie gminy winny być podporządkowane następującym zadaniom:

- zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych;
- zapobieganiu ryzyku powodzi i podtopień;
- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska;
- ograniczenie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych.

Gmina Chełm Śląski postawiła sobie cele szczegółowe w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii obejmują następujące działania:

- udział w strukturach administracyjnego zarządzania kryzysowego;
- wyposażenie ochotniczej straży pożarnej w odpowiedni sprzęt pozwalający na sprawny udział w akcjach ratowniczych;
- instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w przypadku wystąpienia awarii przemysłowych czy transportowych;
- informowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach.

4.2.6 Ochrona przyrody i krajobrazu

Podstawowymi działaniami w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego jest powoływanie nowych obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody, a także zachowanie ciągłości ekologicznych w obrębie systemu dolin cieków wodnych i kompleksów leśnych.

Cele szczegółowe w zakresie ochrony przyrody na terenie Gminy Chełm Śląski obejmują następujące działania:

- tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych;
- pielęgnacja i konserwacja zieleni istniejącej .

FAUNA I FLORA

Pod względem przyrodniczym Gmina Chełm Śląski ma bardzo korzystną strukturę użytkowania terenu ze względu na duży odsetek terenów otwartych (90%) i ich rozkład przestrzenny. Okalają one wszystkie większe skupiska zabudowy mieszkaniowej oraz wytwórczo-usługowej, sięgając w głąb zabudowy terenami ogrodów przydomowych, sadów i zieleni urządzonej.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Większość z terenów otwartych gminy stanowią grunty orne oraz łąki i pastwiska wykorzystywane rolniczo. Wiąże się z tym dominujący w strukturze roślinnej gminy udział segmentalnych zbiorowisk chwastów towarzyszących uprawom polowym oraz porównywalny wielkościowo udział wieloletnich zbiorowisk trawiastych wykorzystywanych zarówno pastwiskowo, jak i kośnie. Niektóre z łąk, ze względu na znaczne zawilgocenie, wykazują skład gatunkowy charakterystyczny dla zbiorowisk przywodnych, turzycowisk, i trzcinowisk. Te łąki nie są wykorzystywane rolniczo, a co za tym idzie, ich skład gatunkowy ewoluuje w kierunku zbiorowisk łągowych i fragmentarycznie olsowych. Postępujące odłogowanie pól i zaniechanie upraw łąk sprzyjają sukcesji i naturalnemu powiększaniu się obszarów leśnych.

Istotną cechą, charakterystyczną dla roślinności gminy, jest znikomy udział lasów w jej ogólnej powierzchni, wynoszący zaledwie 3,9%. W przeważającej części są to zbiorowiska leśne sadzone na niewłaściwym stanowisku i ich skład gatunkowy nie odpowiada naturalnemu siedlisku. Część z tych obszarów, zwłaszcza fragmenty lasów w dolinach rzecznych, można określić jako naturalne zbiorowiska leśne o zaburzonej strukturze. Przeważnie są to lasy wykazujące skład gatunkowy i właściwości lasów łągowych, stąd między innymi ich kępowa i rzadka struktura.

Szczególnym, wyraźnie wyodrębniającym się elementem w strukturze roślinnej gminy jest obszar Chełmskiej (Smutnej) Góry. Jej wierzchowinę zajmuje zagajnik złożony z robinii akacjowatej, brzozy płaczącej, topoli, lipy, klona pospolitego, jaworu, głogu, czarnego bzu, tarniny i jarzębiny, a jej stoki pokrywają ugory i pola uprawne podzielone miedzami i skotniami porośniętymi gruszami, tarniną, głogami i jeżyną polną. Góra nosi wiele śladów dawnej eksploatacji powierzchniowej, które obecnie porośnięte są zbiorowiskami murawowymi i ziołoroślami.

Preferencje zalesieniowe średnie (10-15%) dla gminy Chełm Śląski (najwyższy wskaźnik w powiecie 11,6%). Szacuje się, iż w skali Powiatu w ww. formie zalesienia gruntów rolnych oraz innych formach wymienionych wcześniej, można objąć ok. 20 - 25 ha gruntów rocznie.

OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE

Na obszarze gminy nie występują obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej ustanowionej na mocy ustawy o ochronie przyrody. Jednak na podstawie przeprowadzonych analiz dostępnych materiałów (w tym kartograficznych i zdjęć lotniczych) oraz prac terenowych stwierdzić można, iż do istotnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy należą:

- istotne zróżnicowanie krajobrazowe (krajobraz dolin rzecznych, dużych zbiorników wodnych, równiny sandrowej, ostańcowego pagóra zrębowego), szczególnie interesujące na styku kontrastowych jednostek doliny Przemszy, Zbiornika "Dzieńkowice" i Chełmskiej Góry,
- pasmo doliny Przemszy, stanowiące istotny element regionalnego układu terenów otwartych
- znaczne zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych dolin Przemszy i Potoku Makołowiec z Pacwowymi Stawami oraz Chełmskiej (Smutnej) Góry,
- pozostałości komponowanych założeń parku dworskiego i alejowych zadrzewień wzdłuż dróg śródpolnych w obrębie dawnych dóbr kopciovickich,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- pojedyncze drzewa rosnące na terenie parku dworskiego w Kopciowicach, w obrębie wsi Kopciowice oraz przy ul. Karłowicza w okolicy Szulcowizny i Pustelni, cechujące się wymiarami pomnikowymi. Kilka cennych drzew rosnących w rejonie doliny Potoku Goławieckiego, na skutek składowania tu odpadów pogórnich znajduje się w bardzo złym stanie zdrowotnym i ich śmierć jest praktycznie przesądzona.

4.2.7 Gleby

W obrębie gminy zdecydowanie dominują gleby piaskowe, wytworzone głównie z piasków gliniastych lekkich oraz w mniejszym stopniu z piasków gliniastych mocnych, słabogliniastych i piasków luźnych.

Drugą grupę gleb tworzą gleby gliniaste, wytworzone z glin lekkich i średnich; mniejsze znaczenie (ze względu na zajmowaną powierzchnię) mają gleby pyłowe (pyły ilaste), ilaste (iły bardzo ciężkie) oraz rędziny (ciężkie i mieszane). Większą część obszaru gminy, zwłaszcza jego północną i środkową część, zajmują piaski gliniaste lekkie zalegające na piaskach słabo gliniastych, piaskach luźnych i pyłach zwykłych.

Na terenie gminy przeważają co prawda gleby klasy V i gorsze, jednak jest to przewaga niewielka, gdyż gleby klasy IV zajmują prawie 900 ha, co stanowi blisko 38% całego obszaru. Znacznie natomiast mniej jest gleb klasy III. Gleby klasy I i II w ogóle nie występują.

Jak wynika z badań prowadzonych w latach 90-tych na terenie gminy występują skażenia gleb metalami ciężkimi. Średnie lub wysokie skażenie ołowiem występuje na 0,4% powierzchni gminy (skrawek południowo-wschodni), kadmem na prawie 3% powierzchni gminy (w północnej części gminy oraz na jej południowo-wschodnim obrzeżu) natomiast cynkiem na 1,3% powierzchni Chełmu Śląskiego (obrzeże południowo-wschodnie). Generalnie problem skażenia gleb dotyczy głównie części gminy na granicy Chełma Małego i Kopciowic oraz północnej części Chełmu Śląskiego.

4.2.8 Surowce mineralne

Na terenie gminy Chełm Śląski zlokalizowane są następujące złoża zasobów naturalnych:

- złoża węgla kamiennego objęte obszarami górniczymi kopalni KWK "Piast" (część południowa i zachodnia gminy) i KWK "Ziemowit" (część wschodnia i północna gminy) oraz nie istniejącej obecnie sztolni "Chełm Wielki" wchodzącej w skład również nie istniejącej KWK "Piast" w Lędzinach (tereny te zawierają się prawie całkowicie w obszarach górniczych eksploatowanych obecnie przez KWK "Piast" i "Ziemowit"). Złoże to obejmuje prawie 90% terenu całej gminy (prócz zbiornika "Dzieńkowice", pod którym i tak ustanowiony jest filar ochronny) i zajmuje powierzchnię 2132 ha. Pokłady węgla kamiennego znajdują się w obu przypadkach na głębokości 500- 650 m. Sztolnia "Chełm Wielki" prowadziła eksploatację złoża zalegającego znacznie płycej;

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- złoża piasku podsadzkowego znajdujące się w północno- wschodniej części gminy. Zajmują one powierzchnię ponad 390 ha. Obejmują między innymi tereny zbiornika Dziećkowice" i zbiornika osadów pokoagulacyjnych powstałych w nieckach poeksploatacyjnych. Złoże to, ze względu na bardzo płytkie zaleganie piasków bezpośrednio pod warstwą humusu, było eksploatowane metodą powierzchniową. Obecnie eksploatacja złoża nie jest już prowadzona;
- złoża surowców ilastych na wschód od miejscowości Kopciowice. Zajmuje powierzchnię prawie 40 ha. Składają się na nie surowce odpowiednie do produkcji cienkościennej ceramiki budowlanej. Maksymalny nakład nad złożem wynosi 6 m a jego minimalna miąższość 2 m. Przewidywano eksploatację do maksymalnej głębokości 30 m. Złoże nie było i nie jest eksploatowane.

4.3 Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach Programu mają na celu ochronę środowiska Gminy poprzez zmniejszenie antropopresji na poszczególne jego komponenty, co w konsekwencji ma doprowadzić do systematycznego poprawiania się stanu środowiska naturalnego. Niewątpliwym efektem końcowym podjętych działań będzie również poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, niwelacja barier w osiągnięciu trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawa jej atrakcyjności.

Natomiast brak realizacji zapisów Programu, a dokładniej zaplanowanych w ramach jego działań, będzie prowadził do systematycznego pogarszania się wszystkich elementów środowiska naturalnego, co w konsekwencji wpłynie na zdrowie i warunki życia lokalnego społeczeństwa oraz spadek atrakcyjności inwestycyjno – mieszkaniowej Gminy Chełm Śląski.

Brak realizacji zadań Programu spowoduje:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez m.in. zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
- wzrost zużycia zasobów wodnych,
- wzrost energochłonności i materiałochłonności gospodarki związanej z przemysłem i komunikacją,
- pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego,
- zwiększenie obciążenia atmosfery zanieczyszczeniami komunikacyjnymi,
- pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne wartości poziomu dźwięku,
- dalszą degradację gleb,
- zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na działania promieniowania elektromagnetycznego,
- zmniejszenie różnorodności biologicznej cennych przyrodniczo terenów,
- pogorszenie zdrowia i jakości życia mieszkańców,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobra kultury,
- zagrożenie dla spójności obszarów Natura 2000.

Analizując powyższe podpunkty, niewątpliwie można stwierdzić, iż niepodjęcie działań zaplanowanych w Programie będzie wywierać dalszą, pogłębiającą się, negatywną presję na środowisko naturalne Gminy Chełm Śląski, co w końcowym efekcie spowoduje jego postępującą degradację.

5. Przewidywane znaczące oddziaływania Programu na poszczególne komponenty środowiska

5.1 Wprowadzenie

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Programu Ochrony Środowiska przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (Obszary Natura 2000, Różnorodność biologiczna, Zdrowie ludzi, Zwierzęta, Rośliny, Wody powierzchniowe i podziemne, Jakość powietrza, Powierzchnie ziemi i gleba, Krajobraz, Klimat, Dobra kultury).

Próbie oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, skutków środowiskowych negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań.

Stopień i zakres oddziaływania każdego z zaplanowanych zadań zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, charakteryzujących się największym negatywnym zakresem oddziaływania.

Biorąc pod uwagę fakt, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na etapie opracowywania Prognoza Oddziaływania na Środowisko przedmiotowego Programu, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych w zakresie . W analizowanych na potrzeby niniejszego dokumentu niektórych przypadkach zidentyfikowano jednoczesny negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska, który jest zależny od rozważanego aspektu.

Głównym założeniem *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie Gminy oraz sukcesywne dążenie do poprawy jego stanu. Nie przewiduje się, aby realizacja Programu przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska naturalnego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Rokuje się, że prawidłowa realizacja Programu przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Ponadto należy zauważyć, że analizę i ocenę oddziaływania zaplanowanych w Programie działań na poszczególne komponenty środowiska dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze, toteż poddano analizie fazę eksploatacji wdrożonych w ramach projektu działań pod kątem ich oddziaływania na środowisko naturalne analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

5.2 Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu

W Tabelach poniżej przedstawiono wpływ poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, zdrowie i dobra kultury. Przy ocenie brano pod uwagę przede wszystkim końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie funkcjonowania. Szczegółowa analiza oddziaływań, również na etapie budowy została przedstawiona w podrozdziale 5.3. „Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy” niniejszej Prognozy.

Analiza oddziaływania na środowisko będzie rozpatrzona w osobnych tematycznych podrozdziałach, korespondujących z kwalifikacją zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych ujętych w Programie Ochrony Środowiska (por. Tabela zadań objętych Programem, rozdział 11.2) w zakresie:

- gospodarki wodno- ściekowej,
- ochrony powietrza atmosferycznego,
- ochrony przed hałasem,
- ochrony przyrody,
- ochrony gleb i powierzchni ziemi,
- edukacji ekologicznej.

5.2.1 Gospodarka wodno-ściekowa

W ramach tego celu wdrażane będą inwestycje dążące do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, poprawy stanu sanitarnego nieskanalizowanych dotychczas części Gminy Chełm Śląski.

Inwestycje w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej i podniesienia standardu życia mieszkańców Gminy. Realizacja zaplanowanych w Programie zadań z zakresu gospodarowania ściekami komunalnymi i przemysłowymi wyeliminuje niekontrolowany sposób wprowadzania do środowiska ścieków z indywidualnych zbiorników bezodpływowych oraz ograniczy wpływ zanieczyszczeń obszarowo, co poprawi stan sanitarny Gminy oraz pozytywnie wpłynie na stan powierzchni ziemi na jej obszarze. W związku z powyższym wdrożenie niniejszych zadań jest konieczne i korzystne dla środowiska naturalnego i jego poszczególnych składników, pośrednio oddziałując również na funkcjonowanie flory i fauny.

Proekologicznym i ekonomicznie efektywnym działaniem jest przewidywana budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych.

Przydomowe oczyszczalnie przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez znaczące ograniczenie niekontrolowanego wprowadzania ścieków komunalnych do środowiska poprzez nieszczelności indywidualnych,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

bezodpływowych zbiorników (szamb) lub świadome działania ludzi. Inwestycje tego typu z założenia podczas eksploatacji nie stwarzają znaczących zagrożeń dla środowiska, jednak znaczące oddziaływania następują w przypadku awarii lub wypadku. Dlatego też wskazana jest stała kontrola stanu technicznego tych instalacji, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii.

Planowane w Programie przedsięwzięcia w zakresie modernizacji kanalizacji sanitarnej przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej, co będzie miało długookresowy, pozytywny wpływ na zdrowie lokalnej społeczności, co bezpośrednio podniesie ich standard życia. W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej na tereny dotychczas nieuzbrojone w sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poza tym na etapie budowy inwestycji mogą być odczuwalne krótkotrwałe negatywne efekty związane z prowadzonymi pracami budowlanymi, zarówno w przypadku sieci wodociągowej, jak i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Pomimo przewidywanych krótkotrwałych, przemijających zagrożeń środowiska naturalnego podczas realizacji przedmiotowych inwestycji, tj. nadmierny hałas, wzmożony ruch środków transportu, przemijająca interwencja w faunę i florę, wywrą one długotrwałe korzyści w trakcie ich eksploatacji, m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych oraz podniesie jakości wody pitnej. Elementy te niewątpliwie wywrą pozytywny wpływ na środowisko naturalne, zdrowie mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne, zgodne z oznaczeniami ujętymi z rozdziału 2.

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony wód na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
Ochrona wód	1	Modernizacja kanalizacji sanitarnej	0	0	+	0	0	+	0	+	0	0	0
	2	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – na terenach nieobjętych siecią kanalizacji sanitarnej z powodów ekonomicznych	0	+/-	+	+	+	+	0	+	0	0	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.2 Ochrona powietrza atmosferycznego

Planowane zadania mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie Gminy Chełm Śląski poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie oświetlenia, pośrednio poprzez modernizację infrastruktury drogowej. Działania te w efekcie pozwolą również na wyeliminowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz ograniczą niszczenie fasad budynków.

Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków użytku publicznego, pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, zarówno gazowych (SO, NO, CO), jak i pyłowych. Negatywne oddziaływanie na środowisko właściwe dla rodzaju prowadzonych prac wystąpi wyłącznie na etapie wykonania inwestycji energetycznej (prace ziemne, generowanie hałasu i inne).

Znaczącym negatywnym oddziaływaniem na środowisko znamionują się również drogowe szlaki komunikacyjne. Podczas przeprowadzonej analizy zidentyfikowano znaczące oddziaływania budowy i eksploatacji dróg o charakterze lokalnym, związane przede wszystkim z przekształceniami powierzchni ziemi, degradacją krajobrazu oraz hałasem.

Biorąc pod uwagę emisje hałasu i substancji szkodliwych z silników pojazdów zauważono, że są one znaczne i wpływają na stan środowiska naturalnego, w tym powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością.

Ponadto kolejnym zagrożeniem dla środowiska naturalnego jest wysokie ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni mogące wystąpić zarówno podczas budowy jak i eksploatacji dróg. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się z niekorzystnymi skutkami m. in. dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej.

Eksploatacja dróg wiąże się z wystąpieniem zmian mikroklimatu, degradacją krajobrazu oraz emisją zanieczyszczeń do atmosfery (spaliny samochodowe, ścieranie nawierzchni itp.). Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zmiany w ekosystemach, co jest spowodowane zanieczyszczeniami gleb i wód, gdzie głównym źródłem zanieczyszczeń są spływy z drogi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, ścieki wytwarzane w obiektach obsługi pasażerów, wycieki z pojazdów, a także wytwarzane odpady (remonty dróg, ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady z koszy przy miejscach postojowych, „dzikie śmietniki” oraz odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych).

Zaplanowana w Programie poprawa parametrów istniejących tras komunikacyjnych spowoduje wzrost natężenia ruchu, któremu towarzyszy wzrost emisji spalin i hałasu. Jednak skala bezpośredniego oddziaływania na środowisko inwestycji drogowych jest na ogół lokalna, ograniczona do pasa przyległego terenu. Ponadto poprowadzenie ewentualnie nowych dróg w ramach planowanych remontów przez obszary nieurbanizowane może nieść za sobą skutki o szerszym zasięgu np. zakłócenie swobody migracji dzikich zwierząt lub też niszczenie obszarów cennych przyrodniczo. Zasięg oddziaływania pośredniego przebudowy lub budowy dróg może być szerszy, gdyż nowa lub w istotnym stopniu zmodernizowana droga stanowi niewątpliwie argument przy wyborze osiedlania się ludności lub lokalizacji innej inwestycji. Tak więc rozwój powiązań transportowych sprzyjać będzie rozrastaniu się

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

terenów zurbanizowanych, co skutkować będzie zwiększoną presją na tereny przyrodniczo cenne w związku z łatwiejszą do nich dostępnością.

Oprócz negatywnych oddziaływań na środowisko naturalne, inwestycje drogowe, głównie dotyczące ich przebudowy lub modernizacji korzystnie wpływają na poprawę stanu środowiska naturalnego. Poprawa nawierzchni dróg, zwiększenie ich przepustowości oraz tym samym usprawnienie ruchu drogowego na obszarze inwestycji pozwoli na redukcję ilości wydzielanych do atmosfery spalin samochodowych, tak powszechnych w sytuacji natężenia ruchu i jego skumulowania. Poprawa stanu nawierzchni dróg zwiększy bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie Gminy oraz może przyczynić się do skrócenia czasu dojazdu do miejsca przeznaczenia.

Zaplanowane inwestycje obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka. W związku z czym, przebudowa planowanych dróg nie będzie znacząco zmieniała krajobrazu, a ze względu na wykonanie nowej konstrukcji nawierzchni poprawią się wartości architektoniczne terenu. Ze względu na zmodernizowane nawierzchnie ulegnie poprawie bezpieczeństwo i płynność ruchu drogowego. Ilość zużywanego paliwa zostanie zmniejszona, a więc redukcji ulegnie emisja szkodliwych spalin do powietrza atmosferycznego. Zmniejszy się również hałas wynikający dotychczas z ruchu z bardzo małymi prędkościami przy dużych obrotach silników po trudno przejezdnych szlakach komunikacyjnych, z licznymi uszkodzeniami. Przewiduje się, że eksploatacja przebudowywanych i zmodernizowanych w ramach Programu dróg nie będzie powodować przekroczeń dopuszczalnych standardów zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, przy zakładanym natężeniu ruchu samochodów. Maksymalne zanieczyszczenie powietrza wystąpi w pasie drogowym. Poza pasem drogowym zanieczyszczenie powietrza będzie kształtować się dużo poniżej wartości dopuszczalnych.

Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję planowanych inwestycji drogowych w środowisko, wykonawcy w trakcie realizacji robót budowlanych będą przestrzegali obowiązujących norm i przepisów w zakresie ochrony środowiska naturalnego, a także zapewnią ochronę dla osób oraz własności publicznej, poprzez unikanie uciążliwości, skażenia środowiska i hałasu.

Zastąpienie tradycyjnych źródeł energii na urządzenia ekologiczne wysokiej sprawności zahamuje dalszą degradację środowiska poprzez zniwelowanie wydzielania szkodliwych produktów energetyki konwencjonalnej, takich jak tlenki siarki, azotu, węgla i pyłów, do powietrza. Przeciwdziałanie pogarszaniu się jakości powietrza atmosferycznego wywiera pośredni wpływ na zdrowie ludzi, zwierząt oraz funkcjonowanie ekosystemu przyrodniczego.

Realizacja założeń Programu będzie miała dość ograniczone oddziaływanie na różnorodność biologiczną. Podkreślenia wymaga również fakt, że działania związane z realizacją postanowień Programu dotyczą terenów zabudowanych, w odniesieniu do których trudno mówić o bioróżnorodności. Pewne oddziaływania wystąpić mogą w odniesieniu do gatunków zwierząt, jednak z uwagi na zakres działań koniecznych do podjęcia oraz założone działania minimalizujące, nie można rozpatrywać ich w kontekście wpływu na bioróżnorodność, a jedynie w kontekście oddziaływania na gatunki chronione.

Usunięcie odpadów azbestowych z terenu Gminy Chełm Śląski przyniesie pozytywny efekt ekologiczny na stan środowiska. Usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będzie powodować negatywnych efektów na środowisko, ponieważ będzie prowadzone zgodnie z przyjętymi zasadami ostrożności przy demontażu i składowaniu. Azbest będzie unieszkodliwiany na składowisku odpadów azbestowych lub składowisku posiadającym

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

kwaterę do składowania odpadów azbestowych. Można dopatrywać się pośrednich krótkotrwałych oddziaływań związanych z emisją zanieczyszczeń do powietrza i emisją hałasu pochodzących od samochodów wykorzystywanych do transportu azbestu. Jednak oddziaływanie takie mają pomijalną wielkość. Pozytywne oddziaływanie związane będzie z ograniczeniem ryzyka powstawania „dzikich” składowisk odpadów. Realizacja założonych postanowień może powodować dwojakie oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi w zależności od analizowanej grupy narażenia. Biorąc pod uwagę zdrowie ludzi mieszkających, pracujących lub też wykorzystujących do innych celów obiekty, w których znajdują się materiały zawierające azbest, to wpływ realizacji Programu ocenić należy zdecydowanie pozytywnie. W momencie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu z poszczególnych obiektów, zagrożenie dla okolicznych mieszkańców może wzrastać, jednak z uwagi na krótkotrwałość występowania narażenia oraz fakt, że przy prowadzeniu prac będą zachowane odpowiednie standardy w zakresie minimalizacji negatywnego oddziaływania (wymagane odpowiednimi przepisami) oddziaływanie takie ma charakter krótkotrwały i odwracalny. Biorąc pod uwagę grupę osób, która zajmuje się przeprowadzaniem prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, stwierdzić należy zwiększenie ryzyka związanego z możliwością wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z narażeniem na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami działalność w takim zakresie prowadzić mogą jedynie wykwalifikowane firmy, zatrudniające personel wyposażony w odpowiednie środki ochrony osobistej.

Realizacja Programu może wywołać pewne skutki w odniesieniu do zwierząt dziko żyjących- w odniesieniu do gatunków (często rzadkich i chronionych), które dostosowały się do życia w środowisku antropogenicznym i wykorzystują budynki jako miejsca rozrodu bądź odpoczynku. Dotyczy to w szczególności ptaków, które zakładają gniazda w obrębie budynków (np. jaskółki). Realizacja w takich obiektach prac związanych z usuwaniem azbestu czy termomodernizacją powodować może niszczenie lęgów. dalsze wykorzystywanie obiektów przez występujące tam wcześniej gatunki. Oddziaływanie to będzie miało charakter nieznaczący. Spodziewać się także należy, że analogicznie jak w przypadku pozytywnego oddziaływania na człowieka, realizacja Programu spowoduje pozytywne oddziaływanie na zdrowie zwierząt, które żyją w rejonie obiektów, w których wykorzystywany jest azbest. Realizacja Programu nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na rośliny, na jakość wód zarówno powierzchniowych i podziemnych.

Dlatego też w przypadku azbestu, oddziaływanie na powietrze atmosferyczne postanowień zawartych w analizowanym Programie można rozpatrywać w dwóch aspektach:

- oddziaływania związanego z usuwaniem azbestu z budynków, w których jest stosowany, polegającego na zwiększeniu stężenia włókien azbestu w powietrzu,
- oddziaływania pośredniego związanego z emisją zanieczyszczeń do powietrza wywołanych transportem usuniętych materiałów na składowisko.

W zakresie analizy oddziaływania w pierwszym aspekcie należy stwierdzić, że może wystąpić takie oddziaływanie o charakterze krótkotrwałym i lokalnym. Przy uwzględnieniu odpowiedniego reżimu robót oddziaływanie to będzie skutecznie ograniczone do terenu objętego pracami. Jedynym potencjalnym negatywnym oddziaływaniem związanym z realizacją Programu może być pośrednie oddziaływanie związane z transportem usuniętych z budynków wyrobów na składowisko odpadów. Prace nie będą prowadzone jednocześnie na wszystkich obiektach. Oddziaływanie w tym zakresie nie będzie miało charakteru

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

znaczącego, ponieważ biorąc pod uwagę wieloletni okres czasu, w którym te prace będą wykonywane, wzrost natężenia ruchu wywołany realizacją postanowień Programu będzie pomijalny.

Realizacja zapisów analizowanego dokumentu będzie miała nieznaczne pozytywne oddziaływanie na powierzchnie ziemi z uwagi na likwidację „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych, zalegających w postaci niezabezpieczonej na posesjach, okolicznych polach i terenach leśnych.

Realizacja przedmiotowego dokumentu nie będzie w sposób negatywny i bezpośredni wpływać na krajobraz. Pozytywne efekty jego wdrożenia będą wpływały natomiast na krajobraz w sposób pośredni. Usuwanie wyrobów zawierających azbest wymuszać będzie również przeprowadzanie innych prac remontowych na budynkach (elewacji, termomodernizacji, prac dekarских) przez co poprawione zostaną ich walory estetyczne, co pozytywnie wpłynie na krajobraz i estetykę Gminy Chełm Śląski.

Realizacja postanowień analizowanego dokumentu nie będzie powodowała oddziaływania na klimat. Co prawda skutkiem jego realizacji może być zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku prac demontażowych jednak efekt ten w pewien sposób będzie niwelowany przez dodatkową emisję zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących azbest na składowiska.

W ujęciu bezpośrednim realizacja postanowień Programu nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne związane mogą być jednak z koniecznością pozyskania dodatkowych materiałów niezbędnych do przeprowadzenia prac remontowych. Będą to jednak oddziaływania bez znaczenia w kontekście wykorzystywania zasobów naturalnych na inne cele.

Wymiana źródeł światła z lamp sodowych na LED-owe będzie miała pozytywny wpływ na powietrze atmosferyczne. Oświetlenie LED osiąga właściwe natężenie oświetlenia natychmiast po załączeniu, bez oczekiwania na rozgrzanie. Nie nagrzewają oświetlanych przestrzeni oraz nie emitują ciepła w kierunku świecenia, co ma szczególne znaczenia dla obiektów kultury i budynków. Diody nie ogrzewają przedmiotów, na które świecą. Nie emitują szkodliwego promieniowania UV. Działanie na dobrą kulturę wynikające z realizacji zadania można zatem określić jako pozytywne. Charakteryzują się bezgłośną pracą, są odporne na wibracje i wstrząsy. Realizacja zadania znacząco przyczyni się do poprawy klimatu akustycznego gminy Chełm Śląski. Dlatego wymiana źródeł światła będzie miała pośredni i długotrwały, pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, zwierzęta, rośliny. Zmniejszona moc urządzeń świetlnych powoduje szerokie oddziaływanie na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń w procesie produkcji energii elektrycznej. Wpływa to bezpośrednio na redukcję zużycia węgla, emisję CO₂, SO₂ oraz pyłów emitowanych przez elektrownie do atmosfery. Można traktować realizację zadania Programu jako pozytywnie oddziaływującą na jakość atmosfery. Nie bez znaczenia pozostają walory estetyczne, do poprawy których znaczący wpływ będzie miała wymiana oświetlenia na energooszczędne.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
Ochrona powietrza	1	Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Gminie Chełm Śląski	0	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	0
	2	Termomodernizacja obiektów podległych gminie wraz z wymianą kotła gazowego w budynku GP nr 1 oraz wymianą instalacji c.o. w budynku SP nr 1 w Chełmie Śląskim	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0
	3	Budowa dróg gminnych – ul. Dębowa	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0
	4	Budowa dróg gminnych – ul. Bukowa	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0
	5	Kompleksowe unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski	0	0/+	+	0/+	0/+	+	+	+	+	0/+	+
	6	Wymiana źródeł światła z lamp sodowych na oprawy typu LED	0	0	+	0/+	0/+	0	+	0	0/+	+	+

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.3 Ochrona przed hałasem

Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego głównym problemem jest hałas komunikacyjny, przy czym hałas przemysłowy ma mniejsze znaczenie.

Hałas komunikacyjny związany jest przede wszystkim ze stałym wzrostem natężenia ruchu i rozwojem sieci drogowej. Przedsięwzięcia w tym zakresie bezpośrednio związane są z inwestycjami budowy i przebudowy dróg na terenie Gminy, które ujęte zostały w części 5.2.2. dotyczącej ochrony powietrza, gdzie również dość szczegółowo opisano niekorzystne oddziaływanie przedmiotowych przedsięwzięć na środowisko naturalne. Przewidziane modernizacje i przebudowy istniejących drogowych szlaków komunikacyjnych mają jednak

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

przede wszystkim na celu ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego i jego negatywnego oddziaływania na człowieka oraz budynki.

Należy nadmienić, iż przedsięwzięcia zwiększające płynność ruchu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy, a także wyprowadzające ruch tranzytowy z centrów miast, przyczyniają się bezpośrednio do istotnego zmniejszenia ryzyka zdrowotnego powodowanego przez hałas. Kolejną korzyścią związaną z przebudową i modernizacją dróg jest zmniejszenie drgań i wibracji, które mogą powodować uszkodzenia budynków. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać nie tylko poprzez poprawę stanu nawierzchni drogi, ale także poprzez poprawę płynności ruchu uzyskaną dzięki takim zabiegom jak: poszerzenie drogi, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, zmiana geometrii łuków, zmiana geometrii skrzyżowań w tym budowa skrzyżowań wielopoziomowych i inne działania o podobnym charakterze. Jednak należy pamiętać, że korzystne efekty w tym zakresie mogą być jednocześnie niwelowane przez wzrost płynności ruchu, któremu towarzyszy jednoczesny wzrost jego natężenia.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne:

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
Ochrona przed hałasem	1	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.4 Ochrona przyrody

Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody i tworzenie nowych obszarów ma na celu zapewnienie trwałego zachowania gatunków zwierząt i roślin, zagrożonych wyginięciem w wyniku zmian środowiskowych spowodowanych działalnością człowieka oraz objęcie specjalną ochroną większego zakresu gatunków narażonych na wymarcie. Zachowanie w stanie naturalnym lub niewiele zmienionym obszarów o cennych walorach przyrodniczych służy ochronie całego ekosystemu oraz zabezpiecza niezwykle wartościowe obiekty przyrodnicze.

Planowana inwestycja budowy ścieżek rowerowych realizowana będzie poza granicami obszarów Natura 2000 oraz poza granicami potencjalnych obszarów Natura 2000. Ścieżka rowerowa nie jest emitorem jakichkolwiek zanieczyszczeń trafiających do środowiska naturalnego. Możliwe oddziaływanie na środowisko ogranicza się jedynie do okresu

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

prowadzenia prac budowlanych w zakresie emisji hałasu, krótkotrwałej emisji zanieczyszczeń gazowo –pyłowych. Realizacja zadania nie spowoduje istotnych zmian w środowisku a wszelkie możliwe oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, bezpośredni i odwracalny. Usprawnia się istniejące odwodnienie – poprzez oczyszczenie i wyprofilowanie rowów, budowę odcinków ścieżek otwartych.

Zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, niewątpliwie korzystnie oddziałują w każdym możliwym aspekcie na ekosystem. W związku z tym nie przewiduje się negatywnych oddziaływań w czasie i po ich realizacji.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
Ochrona przyrody i krajobrazu	1	Tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0/+	0/+
	2	Urządzanie ścieżek rowerowych	0	0	+	0	+/-	0	0	0/+	+	0/+	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.5 Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Gmina w swoich założeniach dążyć powinna do właściwego, zgodnego z przeznaczeniem i walorami, wykorzystania gleb występujących na jej terenie. Należy przy tym mieć na uwadze ograniczenie przeznaczenia gleb cennych rolniczo na cele z rolnictwem niezwiązane.

Odczyn gleby jest parametrem wpływającym na przebieg wielu zachodzących w niej procesów. Wraz ze zwiększaniem zakwaszenia zmniejsza się dostępność składników pokarmowych w glebie (np.: fosforu, wapnia, magnezu), a zwiększa metali ciężkich (np.: ołowiu, kadmu, niklu). Dużym problemem może być zwłaszcza ograniczenie dostępności fosforu, który w glebach o pH poniżej 5,5 tworzy z żelazem i glinem sole nierozpuszczalne w wodzie. W glebach kwaśnych pojawia się także tzw. glin ruchomy. Jest to glin, który zostaje uwolniony z minerałów występujących w glebie i w takiej postaci jest szkodliwy dla roślin, hamując wzrost korzeni. Przekłada się to na gorsze zaopatrzenie części nadziemnych w wodę i składniki pokarmowe. Zakwaszenie wiąże się też z utratą struktury gruzełkowej (zapewniającej właściwe stosunki wodno-powietrzne w glebie), co również pogarsza warunki wzrostu korzeni. W glebach kwaśnych aktywność bakterii jest mniejsza, co skutkuje obniżeniem tempa rozkładu materii organicznej (a więc dostępności składników z nawozów

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

naturalnych i organicznych) i wiązania azotu atmosferycznego. Zakwaszenie gleb sprzyja też rozwojowi niektórych chwastów. W rezultacie opisanych procesów zakwaszenie gleb prowadzi do ograniczenia plonowania roślin uprawnych i pogorszenia jakości plonu.

Realizacja zadania wapnowania gleb ma na celu:

- zmniejszenie szkodliwego działania kwasowości gleby, a tym samym, toksycznego działania glinu i manganu,
- poprawę dostępności dla roślin wielu składników pokarmowych,
- wpływ na rozwój korzystnej mikroflory,
- polepszenie właściwości fizycznych warstwy ornej gleby.

Wapnowanie jest więc zabiegiem podnoszącym żyzność gleb kwaśnych, umożliwiającym skuteczne stosowanie innych zabiegów agrotechnicznych.

Zadanie to ujęte w realizacji Programu będzie miało zatem pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, zdrowie ludzi, faunę i florę.

Zarówno powódź jak i straty społeczne oraz gospodarcze są tematem nośnym medialnie, ale wyjątkowo sezonowym. Na terenie Polski ekstremalne zjawiska pogodowe, które skutkują dużymi powodziami, występują raz na kilkanaście lat. Jednak praktycznie każdego roku mamy do czynienia z podtopieniami terenów, albo wskutek wiosennych roztopów śniegów, albo w wyniku wezbrania wód w lokalnych ciekach wodnych po ulewnych, lecz krótkich deszczach. Najczęściej stosowanym środkiem ochrony przeciwpowodziowej są obwałowania rzek. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz.U. nr 86, poz.579)*, zaporę ziemne i wały przeciwpowodziowe zalicza się do budowli hydrotechnicznych. Rozporządzenie wymaga, aby ziemne budowle hydrotechniczne były stabilne w każdych warunkach pracy, a w szczególności w przyjętych w projekcie budowlanym warunkach obciążeń, w całości i w elementach takich, jak korpus, skarpy, umocnienia, uszczelnienia, warstwy ochronne, drenaże. Wały przeciwpowodziowe to typowe budowle ziemne, których zadaniem jest wyeliminowanie lub znaczne ograniczenie zasięgu zalania przez wody wezbranej rzeki terenów nadrzecznych o płaskim ukształtowaniu.

Zadanie budowy wałów przeciwpowodziowych ujęte w Programie związane z ochroną przeciwpowodziową będzie miało pozytywny, długoterminowy, pośredni wpływ na zdrowie i życie ludzi. Jedynie budowa, oprócz pozytywnego wpływu, jakim jest ochrona przed powodzią, może wiązać się z lokalnym negatywnym wpływem na życie mieszkańców, związanego z uciążliwością trwających prac, nadmiernym krótkoterminowym hałasem.

Budowa nowych wałów przeciwpowodziowych może znacząco wpływać na zmiany poziomu wód w ciekach wodnych. Utrata połączeń z ciekami wodnymi położonymi w pobliżu rzeki prowadzić może do zmian składu gatunkowego ryb, poprzez odgradzenie rzeki obwałowanej od mniejszych cieków starorzeczy i oczek wodnych. Wpływ tych inwestycji jest jednak uzależniony od ich skali oraz umiejscowienia. Wały położone w górnej części dorzecza mogą oddziaływać okresowo na poziomy wód i ich prędkość w partiach rzek dorzecza położonych poniżej.

Prace budowlane, związane z realizacją inwestycji uwzględnionych w Programie, mogą oddziaływać negatywnie na jakość powietrza, ze względu na emisję spalin z pojazdów i maszyn oraz pylenie spowodowane przemieszczaniem znacznych ilości materiałów.

**„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”**

Spodziewane oddziaływanie będzie miało charakter lokalny i krótkoterminowy jedynie na etapie realizacji inwestycji.

Bez wątplenia budowa wałów będzie miała wpływ na powierzchnię ziemi oraz na rzeźbę krajobrazu. Oddziaływanie na grunty w tym przypadku wynikać będzie z umacniania brzegów lub odmulania i pogłębiania koryt rzecznych.

Realizacja analizowanych w Programie inwestycji będzie wpływać na krajobraz naturalny i antropogeniczny, zarówno w pozytywny, jak i negatywny sposób. Oddziaływanie polegające na budowie, czy modernizacji, najczęściej będzie wpływać na walory krajobrazowe, w sposób bezpośredni bądź skumulowany z istniejącą zabudową. Rozpatrując czas trwania oddziaływania, będzie on zazwyczaj długoterminowy i stały. Zmiany w krajobrazie naturalnym mogą być trudno odwracalne.

Nie przewiduje się wpływu budowy wałów na klimat.

Inwestycje, które polegają na budowie i przebudowie infrastruktury przeciwpowodziowej, będą wpływały pozytywnie na zachowanie obiektów zabytkowych i dóbr materialnych. Mogą się przyczynić do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia lokalnych podtopień oraz powodzi.

Realizacja budowy wałów przeciwpowodziowych nie będzie wiązała się z koniecznością przesiedleń lub wysiedlenia gatunków fauny, flory zamieszkujących teren objęty inwestycją.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
Ochrona powierzchni ziemi i gleb	1	Kontynuacja wapnowania gleb	0	+	+	+	+	+	0/+	+	0	0	0
	2	Budowa wałów przeciwpowodziowych	0	0/-	+	0/-	0/-	+/-	0	0/+	0/+	0	+

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.6 Edukacja ekologiczna

Niezbędnym warunkiem realizacji celów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej. Konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana zarówno do dzieci, dorosłych, jaki i grup zawodowych (np. rolników, przedsiębiorców). Edukacja społeczeństwa ma na celu ukształtowanie właściwego stosunku do otaczającego środowiska naturalnego, doprowadzenie do jego większego poszanowania i

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

zachęcić do prowadzenia zdrowego trybu życia. Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe. System kształcenia uczniów powinien być nastawiony na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej oraz zwrócenie uwagi na najistotniejsze problemy związane z ochroną środowiska występujące na terenie gminy. Najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Niezbędne jest przekazywanie mieszkańcom informacji o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Udostępnianie informacji będzie pomocne przy stymulowaniu proekologicznych zachowań społeczności lokalnej.

Wszystkie zadania ujęte w zakresie Edukacji Ekologicznej Programu Gminy Chełm Śląski w sposób długotrwały i pośredni oddziałują pozytywnie na każdy aspekt środowiska poddanego niniejszej prognozie.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela: Wpływ zadań Programu z zakresu ochrony powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

Cel zadania	L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
			Obszary NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia i gleba	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury	
Edukacja ekologiczna	1	Organizacja akcji sprzątnięcia świata	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	2	Organizacja wyjazdów rolników na targi i wystawy rolnicze	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	3	Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjum	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

5.2.7 Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne przedsięwzięć Programu na środowisko naturalne

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy*

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020, przy założeniu, że wszystkie przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przedstawiona ocena ma charakter pogładowy, gdyż dla przedsięwzięć faktycznie oddziałujących na środowisko powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*:

NATURA 2000 – ze względu na odległość obszaru Natura 2000 od granic Gminy Chełm Śląski podjęte zgodnie z Programem działania nie powinny wykazać oddziaływania na tereny chronione i ich komponenty.

BIORÓŻNORODNOŚĆ, ZWIERZĘTA I ROŚLINY – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę bioróżnorodności, utrzymania obszarów zieleni, zapobiegające jej degradacji. Działania zapobiegające i chroniące w sposób bezpośredni będą także wpływać na warunki funkcjonowania flory i fauny.

LUDZIE – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy i ich edukację, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uciążliwym na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Dolegliwości mogą wystąpić na etapie budowy niektórych inwestycji.

WODY – długotrwałe oddziaływanie pozytywne poprzez ograniczenie przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód (m.in. inwestycje w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej, uporządkowania gospodarki ściekowej) oraz kształtowanie prośrodowiskowych postaw wśród mieszkańców Gminy.

POWIETRZE – oddziaływania bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy - emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe (na etapie eksploatacji dróg emisja spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniu Programu modernizacja dróg oraz poprawa ich nawierzchni ma na celu umożliwić płynność ruchu samochodowego i tym samym zniwelować ilość wydzielanych spalin w porównaniu z poziomem zanieczyszczenia w przypadku korzystania z dróg o słabej nawierzchni, zmuszającej kierowców do rozwijania małych prędkości i częstego hamowania. Termomodernizacja wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz budowanie świadomości ekologicznej poprzez działania edukacyjne będą oddziaływać długotrwałe, pozytywnie w sposób pośredni i bezpośredni na jakość powietrza.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

KLIMAT AKUSTYCZNY – wzrost hałasu na etapie budowy i modernizacji dróg, ulic i chodników, organizacji ścieżek rowerowych – oddziaływania pośrednie i chwilowe, negatywne (w czasie prowadzonych robót, dotyczy sprzętu budowlanego), stałe, długotrwałe, negatywne (na etapie eksploatacji, w miejscach skrzyżowań głównych arterii drogowych może dojść do ponadnormatywnych przekroczeń poziomu hałasu, uciążliwość dla ludzi), ze względu na liniowy charakter inwestycji mogące pośrednio oddziaływać na sąsiadujące wzdłuż drogi obszary Natura 2000 (w gminach sąsiednich). Modernizacja dróg powiatowych, krajowych, budowa chodników, parkingów czy modernizacja nawierzchni dróg gminnych w konsekwencji ma doprowadzić do zmniejszenia uciążliwości akustycznych, wywołanych ruchem drogowym odbywającym się na nawierzchniach gorszej jakości. Długotrwałe i pośrednie działania pozytywne zauważalne dzięki modernizacji źródeł oświetlenia na energooszczędne.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane z budową wałów przeciwpowodziowych, sieci wodociągowo-kanalizacyjnych i dróg, oddziaływania bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi). Zadania mające na celu wapnowanie gleb mają w swoim założeniu przeciwdziałać degradacji stanu gleby na obszarze Gminy. Zadania Gminy z zakresu ochrony gleb przed degradacją mają w swoim założeniu wykazywać oddziaływania pozytywne i długotrwałe, poprzez wdrażanie prawidłowych praktyk wśród mieszkańców, kontrolę jakości gleb, właściwe ich przeznaczanie oraz likwidację składowisk odpadów w miejscach niedozwolonych.

KRAJOBRAZ – budowa infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy, budowa sieci wodociągowej, wałów przeciwpowodziowych, przydomowych oczyszczalni ścieków, termomodernizacja z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, tworzenie obszarów zieleni i wyznaczenie ścieżek rowerowych prowadzi do stałej zmiany w krajobrazie. W trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, krótkotrwałe i negatywne.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu.

DOBRA KULTURY – przy właściwym przygotowaniu inwestycji brak oddziaływań. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotów cenniejszych kulturowo.

ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE – ze względu na położenie Gminy brak oddziaływań.

5.3. Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy

Etap realizacji zadań inwestycyjnych, tj. etap prac budowlanych zawartych w Programie będzie się wiązał z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko naturalne. Jednak ze względu na charakter prac uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter krótkotrwały, przejściowy.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Poniżej scharakteryzowano krótko oddziaływania zaplanowanych w Programie zadań na etapie ich budowy w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska.

Wody podziemne

Nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

Zanieczyszczenie wód gruntowych może wystąpić na skutek spływów opadowych, związanych z wymywaniem gruntu oraz wypłukiwaniem niebezpiecznych związków z materiałów używanych do budowy dróg, w tym żużli oraz substancji bitumicznych.

W trakcie trwania prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów czy odprowadzania do wód bez oczyszczenia ścieków bytowych i przemysłowych z baz budowlanych.

Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

W celu uniknięcia powyżej wymienionych sytuacji należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalne samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu.

Natomiast podczas budowy instalacji wodno – kanalizacyjnych nowoczesne technologie budowy rurociągów wykorzystujące przeciski metodą sterowaną i odwierty minimalizują zakłócenia w stosunkach wodnych.

Wody powierzchniowe

Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii.

W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy.

Ponadto wszelkie prace budowlane zostały tak zaplanowane, aby zminimalizować ryzyko wystąpienia tego typu zjawisk, zwłaszcza w okresie tarła ryb.

Powietrze atmosferyczne

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Ponadto praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

i nawierzchni drogowej jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych.

Szkodliwe pyły i gazy będą również emitowane do atmosfery w trakcie realizacji wszelkich prac termomodernizacyjnych. Natomiast podczas prac malarskich do powietrza ulatniać się będą niewielkie ilości związków organicznych.

Wszystkie te szkodliwe emisje pyłów, gazów i związków organicznych będą krótkotrwałe, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrażających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

Klimat akustyczny

Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo – budowlanych. Do zadań, które będą miały wpływ na klimat akustyczny terenów przyległych należą: budowa i przebudowa dróg, budowa chodników, tras rowerowych, rozbudowa i modernizacja lokalnego układu komunikacyjnego, demontaż azbestu, budowa sieci sanitarno-kanalizacyjnej, budowa wałów przeciwpowodziowych, termomodernizacja budynków z instalacją odnawialnych źródeł energii i przydomowych oczyszczalni ścieków, montaż instalacji oświetleniowej energooszczędnej.

Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe, urządzenia budowlane i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2005 r. Nr 263, poz. 2202 z późn. zm.). Prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej.

Na etapie budowy źródłem hałasu emitowanego do otoczenia mogą być maszyny budowlane takie jak koparki, ładowarki, spychacze, itp., sprzęt specjalistyczny taki jak wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory, itd. W miarę możliwości należy używać sprzęt i urządzenia w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, przy czym ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. W miarę możliwości należy także używać sprzęt nowy, dla którego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska.

Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i pozytywnie wpłynie na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Jedynie na zwiększony poziom hałasu będą narażeni mieszkańcy posesji sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Poza terenami zabudowanymi należy liczyć się z oddziaływaniem na dzikie zwierzęta i ptaki, co może przyczynić się do ich migracji na inne tereny.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.

Powierzchnia ziemi i gleba

Oddziaływanie na gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na odpowiednią utylizację materiałów azbestowych.

Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięć, z zakresu budowy sieci wodociągowej, przydomowych oczyszczalni, płyt obornikowych, chodników oraz rozbudowy lokalnego układu komunikacyjnego oraz modernizacją dróg na obszarze Gminy.

Prace budowlane niestety zawsze wiążą się z możliwością awarii sprzętu budowlanego, co powoduje ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Ryzyko wystąpienia awarii jest jednak niewielkie, a przy zastosowaniu odpowiednich środków zapobiegawczych z praktycznego punktu widzenia, można je wykluczyć. Aby ograniczyć oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone. Po zakończeniu prac budowlanych teren należy uporządkować i przywrócić do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

Długotrwałe oddziaływanie na gleby będzie związane z ich wapnowaniem. W połączeniu z edukacją ekologiczną dla rolników, pod warunkiem prawidłowego użycia środków wapnowania i z zachowaniem odpowiednich wymogów nawożenia i odpowiednich przepisów BHP, oddziaływanie to będzie korzystne i pozytywne.

Gospodarka odpadami

Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Odpady te należy gromadzić w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Należy prowadzić ewidencję wytwarzanych odpadów na obowiązujących drukach. Odpady należy przekazywać na podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia.

Odpady powstające podczas realizacji inwestycji przewidzianych w Programie to przede wszystkim demontowane chodniki, krawężniki, obrzeża, asfalty, produkty smołowe, odpady zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach, azbest.

Podczas prowadzonej budowy odpady te będą magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na wyznaczonych do tego celu terenach, do czasu ich ponownego wykorzystania. Odpady, które nie będą mogły być ponownie zagospodarowane dla potrzeb prowadzonej budowy będą przekazywane wyspecjalizowanym firmom zajmującym się odzyskiem (asfalt, gruz) lub w przypadku odpadów, które nie nadają się do odzysku firmom zajmującym się unieszkodliwianiem poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów (azbest).

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Tabela: Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji

Kod odpadów	Rodzaj odpadów
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty)
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 03	Odpady asfaltów, smół i produktów smołowych
17 05	Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania)
17 08	Materiały konstrukcyjne zawierające gips
17 09	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu
20 02	Odpady z ogrodów i parków (w tym z cmentarzy)
20 03	Inne odpady komunalne

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odrzuty podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne.

Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do prowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

Dziedzictwo kulturowe

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obiektów dziedzictwa kulturowego, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań).

Realizacja inwestycji związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem prace budowlane zostaną wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 24 lutego 2006 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2006 r. Nr 50, poz. 362 z późn. zm.).

W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

Zdrowie

Chwilowe, okresowe niekorzystne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji.

Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców Gminy przebywających w pobliżu prac.

Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac.

Zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi na etapie realizacji przedsięwzięcia stanowić mogą roboty prowadzone na jezdni podczas ruchu pojazdów samochodowych.

Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty.

W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla przebudowy jezdni ulicy). Niebezpieczne sytuacje mogą być również związane z dowozem i rozładunkiem piasku na warstwę odsączającą, rozścielaniu i zagęszczaniu materiału wibratorem.

5.4 Oddziaływania na obszary chronione i bioróżnorodność

5.4.1 Oddziaływanie na bioróżnorodność oraz stan flory i fauny

Gminny Program Ochrony Środowiska ma na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. W związku z czym realizacja większości zadań przewidzianych w Programie będzie miała zatem pośredni, długoterminowy pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych.

Zaplanowana termomodernizacja budynków wraz z usunięciem azbestu czy budowa wałów może wywierać krótkotrwały negatywny wpływ na niektóre gatunki ptaków gniazdujących min. w szczelinach ścian jak jerzyki czy jaskółki, czy w okolicach przybrzeżnych. W związku z tym, aby załagodzić negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne, należy unikać prowadzenia tego rodzaju prac w okresie lęgowym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie na budynkach np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub zostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Stworzenie zaś sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, umożliwi migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska. Natomiast wdrażanie programów rolno-środowiskowych, umożliwi zachowanie populacji gatunków roślin i zwierząt związanych z obszarami rolniczymi użytkowanymi ekstensywnie, jak łąki i pastwiska.

Planowana budowa sieci wodociągowej, uporządkowanie gospodarki ściekowej, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków spowoduje poprawę jakości wód powierzchniowych, co z kolei przyczyni się do stworzenia korzystnych warunków bytowania

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

w rzekach i bezodpływowych ciekach wodnych na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego wszelkim organizmom wodnym, w tym również cennym gatunkom ryb.

W trakcie trwania realizacji inwestycji na etapie budowy potencjalne zagrożenie dla bioróżnorodności regionu mogą być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu. Należy również dołożyć wszelkiej staranności, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania gatunków zwierząt żyjących na danym terenie, a tym samym zapobiegać niekontrolowanym działaniom zmniejszania ich populacji.

Oddziaływanie na obszary chronione

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

W celu oceny potencjalnych oddziaływań zadań przewidzianych do realizacji w Ramach Programu Ochrony Środowiska na obszary Natura 2000 położone na terenie sąsiadującym z analizowaną jednostką samorządu terytorialnego przeanalizowano potencjalne zagrożenia dla tych obszarów zgodnie ze Standardowymi Formularzami Danych zamieszczonymi na stronie Ministerstwa Środowiska, a także uwzględniono potencjalne zagrożenia dla priorytetowych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt występujących na terenie tych obszarów, zgodnie z Poradnikami Ochrony Siedlisk i Gatunków umieszczonymi na stronie Ministerstwa Środowiska.

Należy zachować szczególną ostrożność podczas prac budowlanych, jeśli będą miały one miejsce w pobliżu form prawnie chronionych na terenie Gminy Chełm Śląski.

5.5 Relacje między oddziaływaniami

W tabeli poniżej przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć Programu na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Programu.

Tabela: Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
<u>POWIETRZE I KLIMAT:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Emisja spalin, • Zapylenie, • Imisja zanieczyszczeń, • Hałas i wibracje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe, • Zanieczyszczanie powietrza i zmiany topoklimatu wpływają na florę i faunę, • Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy, • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
<u>POWIERZCHNIA ZIEMI ŁĄCZNIE Z GLEBA</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego i chemicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu, • Zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych, czyli pogorszenie się własności retencyjnych i filtracyjnych, wpływa to na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat, • Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
<u>WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia wód, • Obniżenie poziomu wód gruntowych, • Zmiana stosunków wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi, • Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na florę i faunę,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia wód wpływają na bioróżnorodność, • Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie, • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjnych wpływają na reżim wód.
<u>FLORA I FAUNA</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów, • Zagrożenie dla niektórych gatunków, • Zmniejszenie bioróżnorodności. 	<p>Rozwój transportu, budowa dróg oraz inne procesy urbanizacyjne wpływają na florę i faunę pośrednio poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmiana stanu czystości powietrza, hałasu i drgań, mikroklimatu, poziomu wód gruntowych, zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie gleby i pokrycia powierzchni ziemi, • Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka, • Stan flory wpływa na krajobraz.

Oddziaływania wtórne i skumulowane

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości bytowania lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie, w tym samym czasie.

Oddziaływania transgraniczne

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego Programem Ochrony Środowiska i zakres zadań przewidzianych w programie, które zostaną zrealizowane na terenie powiatu łędzisko-będzińskiego w województwie śląskim, nie przewiduje się wystąpienia transgranicznych oddziaływań na środowisko. Oddziaływania transgraniczne obejmują ocenę oddziaływań mogących przekraczać granicę państw.

Decyzje środowiskowe dla poszczególnych inwestycji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest dokumentem określającym nałożone warunki na realizację przedsięwzięcia gwarantujące bezpieczeństwo szeroko rozumianemu środowisku. Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, decyzja środowiskowa (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.) musi zostać wydana przed uzyskaniem m. in. następujących decyzji administracyjnych:

- decyzji o pozwoleniu na budowę, o zatwierdzeniu projektu budowlanego, o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych oraz o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,
- decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego,
- decyzji o zezwolenie na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części.

W 2010 roku zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1397) określające: rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Rozporządzenie podaje również przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, dla których jest wymagane bądź może być wymagane przygotowanie raportu o oddziaływaniu na środowisko. Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach załącza się m.in. kartę informacyjną przedsięwzięcia bądź raport o oddziaływaniu na środowisko.

Na podstawie karty informacyjnej organ wydający decyzję środowiskową stwierdza o konieczności lub jej braku do przeprowadzenia pełnej procedury środowiskowej, czyli

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływania na środowisko. Jednocześnie organ określa zakres raportu. Raport stanowi jeden z kluczowych elementów oceny oddziaływania na środowisko, który w przypadku przeprowadzania tej procedury powinien zostać dołączony do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Zadaniem raportu jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych. Art. 66 ustawy z dnia 7 listopada 2010 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) ustala treść raportu.

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu Ochrony Środowiska

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

DZIAŁANIA KOMPENSUJĄCE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 41 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt kompensacji przyrodniczej może być zawarty w prognozie oddziaływania na środowisko planów, programów i strategii. Natomiast zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy).

Ponadto większość z zaproponowanych w Programie inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” tzn. zakłada modernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary lub zmieniając znacząco obecne użytkowanie terenu.

W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących, które opisano w poniższej tabeli.

Tabela: Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Programu

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące/zalecenia
Jakość powietrza	Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza, związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi) można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: - systematyczne sprzątanie placów budowy,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

	<ul style="list-style-type: none"> - zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), - ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, - uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu), - przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów), - ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy. <p>W przypadku planowanych prac związanych z budową czy przebudową dróg ważną kwestią mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności na przebudowywanym odcinku. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.</p>
<p>Hałas</p>	<p>W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum.</p> <p>Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne.</p> <p>Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa).</p>
<p>Wody</p>	<p>Aby zapobiec przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków deszczowych do wód zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków opadowych z jezdni oraz ich oczyszczanie. Powstające ścieki deszczowe, przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów.</p> <p>Należy badać jakość wód deszczowych przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Badania jakości zrzucanych wód opadowych należy prowadzić zgodnie z metodą referencyjną, określoną w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 roku, w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984).</p> <p>Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić skażenia</p>

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

	<p>środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi.</p> <p>Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-aseuracyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria.</p> <p>Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.</p>
Gleby	<p>Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych, szczególnie w przypadku demontowanego azbestu, gdzie prace należy powierzyć wyspecjalizowanemu wykonawcy. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu.</p> <p>W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”.</p> <p>Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum.</p> <p>Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – rozdeponowana na powierzchni terenu.</p>
Rośliny	<p>W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odstonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach.</p> <p>Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane.</p>
Zwierzęta	<p>W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie. Prace termomodernizacyjne oraz demontażu azbestu i budowy wałów powodziowych należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, w miarę możliwości na budynkach zmodernizowanych należy zamieścić budki lęgowe dla ptaków.</p>
Zdrowie	<p>Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi</p>

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

	<p>podczas wykonywania tych prac.</p> <p>W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP.</p> <p>W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu.</p>
Krajobraz i dziedzictwo kulturowe	<p>Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć teren znaleziska i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.</p>

7. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko naturalne. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych w Programie inwestycji. Skutki środowiskowe podejmowanych zadań bowiem silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu wdrażania przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Dlatego przy budowie, modernizacji dróg oraz montażu urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii należy rozważyć wszelkie warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne.

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

8. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Prognoza Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć nie ma Prognozie Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych.

Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego Programu. W związku z czym możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w Programie przedsięwzięć. Dane techniczne bowiem opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje.

Z uwagi na długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu Ochrony Środowiska oraz częstotliwości jej przeprowadzania - monitoring

Zakłada się, że Prognoza powinna obejmować obszar Gminy wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*.

Zgodnie z wymogami obowiązujących dyrektyw proponuje się prowadzenie monitoringu efektów realizacji założeń Programu w zakresie opisanym poniżej. Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Programu, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt.

Celem monitoringu środowiskowego jest ocena, czy stan środowiska ulega poprawie, czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska winien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

W realizacji poszczególnych zadań wynikających z Prognozy brać udział będą podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu zadaniami, podmioty realizujące te zadania, kontrolujące przebieg tych realizacji i jego efekty oraz społeczność Gminy, jako główny pomiot odbierający wyniki i odczuwający skutki podejmowanych działań.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska koordynator wdrażania Programu będzie oceniać co dwa lata stopień wdrożenia Programu. W latach 2014-2017 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych w Programie działań, a pod koniec 2017 roku nastąpi ostateczna ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania do roku 2020. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej czteroletniej i polityki długoterminowej ośmioletniej.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Tabela: Mierniki realizacji Programu

Cele	Wskaźniki	Porównanie ze stanem wyjściowym, dokonywane w trakcie sporządzania raportu (co 2 lata)
<p>Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych. Racjonalizacja ich wykorzystania oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy wody pitnej odpowiedniej jakości</p>	Skanalizowanie gminy (%)	
	Odsetek ludność obsługiwany przez oczyszczalnie ścieków (%)	
<p>Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją</p>	Długość wybudowanych wałów przeciwpowodziowych (m)	
	Powierzchnia terenu poddanemu procesowaniu wapnowania (km ²)	
	Nowopowstałe przydomowe oczyszczalnie ścieków (szt.)	
<p>Zapewnienie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Chełm Śląski</p>	Liczba zmodernizowanych kotłowni indywidualnych (szt.)	
	Drogi o utwardzonej nawierzchni asfaltowej (km)	
	Ilość usuniętego azbestu (tona)	
	Liczba wymienionego oświetlenia (szt.)	
<p>Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody</p>	Długość ścieżek rowerowych (km)	
	Liczba obiektów rekreacyjnych (szt.)	

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa Gminy, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska	Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt./rok)	
	Liczba młodzieży uczestniczącej w akcji pn. „Sprzątanie Świata” (ilość osób/rok)	
	Liczba zorganizowanych wyjazdów na targi dla rolników w ciągu roku (szt./rok)	

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu powinny być również brane pod uwagę wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa. Są to wskaźniki pośrednie, niepodlegające bezpośredniemu opomiarowaniu, których celem jest budowa świadomości konsekwencji realizacji postanowień Programu.

WSKAŹNIKI SPOŁECZNO-EKONOMICZNE:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy, np. spadek umieralności niemowląt na terenie Gminy,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych.

WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA I ZMIANY PRESJI NA ŚRODOWISKO:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawa jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalności gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

WSKAŹNIKI AKTYWNOŚCI PAŃSTWA I SPOŁECZEŃSTWA:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

10. Konsultacje społeczne

Projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko zostaną udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wnioski i uwagi mogą wnosić wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd. Opracowania zostaną udostępnione w Urzędzie Gminy Chełm Śląski oraz na oficjalnej stronie internetowej urzędu.

Ponadto Program podlega opiniowaniu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

11.1 Przedmiot opracowania

Przedmiotem Prognozy jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*.

Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.).

Zakres Prognozy jest zgodny z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001).

Niniejsza Prognoza oddziaływania Programu na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* oraz *Prognoza Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* zostaną także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza składa się z kilku zasadniczych części: informacji o zawartości Prognozy, głównych celach, jej powiązaniach z innymi dokumentami, metodach sporządzenia, miernikach, o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.

11.2 Cel i zakres Programu

Na podstawie diagnozy stanu środowiska w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*, wyznaczono następujące cele:

- ochronę gleb i powierzchni ziemi;
- poprawa czystości wód;
- ochronę zasobów wód;
- ograniczenie lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w tym substancji niebezpiecznych oraz gazów cieplarnianych;
- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii;
- ochronę przyrody;
- ograniczenie energochłonności i materiałochłonności gospodarki związanej z przemysłem, komunikacją;
- edukację ekologiczną.

Priorytety ekologiczne określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020*:

- Ochrona gleb i powierzchni Ziemi;
- Optymalizacja gospodarki wodno-ściekowej;
- Optymalizacja gospodarki odpadami;
- Ochrona powietrza atmosferycznego;

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym;
- Ochrona przyrody;
- Ochrona przed skutkami poważnych awarii;
- Edukacja ekologiczna.

Przedstawione powyżej priorytety ekologiczne i podporządkowane im cele dążą konsekwentnie do poprawy środowiska naturalnego, zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody oraz równoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii analizowanej jednostki samorządu terytorialnego w następujących polach:

- jakość wód i stosunki wodne,
- powietrze,
- hałas,
- promieniowanie elektromagnetyczne,
- poważne awarie i zagrożenia naturalne,
- ochrona przyrody i krajobrazu,
- gleby,
- ochrona zasobów kopalin.

W ramach Programu planowana jest realizacja następujących zadań:

Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowy koszt	Główne źródła finansowania
OCHRONA GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Kontynuacja wapnowania gleb	2014-2020	Właściciele gospodarstw rolnych znajdujących się na terenie gminy	około 11 000 zł rocznie	budżet gminy
Zadania koordynowane <i>(zadania finansowane ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego)</i>				
Budowa wałów przeciwpowodziowych	2016-2018	Marszałek Województwa Śląskiego, Powiat, Urząd Gminy	11 200 000 zł	budżet gminy, RPO WŚ, WFOŚiGW i inne środki
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Kolberga w Chełmie	2016	Urząd Gminy	1 170 494,12	budżet gminy środki UE

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

Śląskim				
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – na terenach nieobjętych siecią kanalizacji sanitarnej z powodów ekonomicznych (20 szt)	2015-2018	Urząd Gminy, właściciele posesji	240 000 zł	budżet gminy, WFOŚiGW, RPO WŚ, właściciele posesji
OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Gminie Chełm Śląski	2014-2016	Urząd Gminy	1 541 724 zł	budżet gminy, WFOŚiGW
Termomodernizacja obiektów podległych gminie wraz z wymianą kotła gazowego w budynku GP nr 1 oraz wymianą instalacji c.o. w budynku SP nr 1 w Chełmie Śląskim	2015-2016	Urząd Gminy	705.882,36 zł	budżet gminy, środki UE
Budowa dróg gminnych – ul. Dębowa	2014-2017	Urząd Gminy	2 762 000 zł	budżet gminy, środki UE
Budowa dróg gminnych – ul. Bukowa	2016-2018	Urząd Gminy	2 010 000 zł	budżet gminy, środka UE
Kompleksowe unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Chełm Śląski	2016-2019	Urząd Gminy	305 883 zł	budżet gminy, środka UE budżet powiatu
Wymiana źródeł światła z lamp sodowych na oprawy typu LED	2016-2017	Urząd Gminy	1 058 824 zł	budżet gminy, środka UE
OCHRONA PRZED HAŁASEM				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Prowadzenie bieżących remontów	2014-2020	Urząd Gminy	60 000 zł rocznie	budżet gminy

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

dróg gminnych				
OCHRONA PRZYRODY				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	2014-2020	Urząd Gminy	11 000 zł	budżet gminy
Zadania koordynowane <i>(zadania finansowane ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego)</i>				
Urządzanie ścieżek rowerowych	do 2020	Starostwo Powiatowe	brak danych	budżet powiatu
EDUKACJA EKOLOGICZNA				
Zadania własne <i>(zadania finansowane w całości lub w częściowo ze środków Gminy)</i>				
Organizacja akcji sprzątnięcia świata	2014-2020	Urząd Gminy, Dyrektorzy Szkół	500 zł rocznie	Budżet gminy
Organizacja wyjazdów rolników na targi i wystawy rolnicze	2014-2020	Urząd Gminy, Rolnicy z terenu gminy	1 500 zł rocznie	Budżet gminy
Zadania koordynowane <i>(zadania finansowane ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego)</i>				
Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjum	2014-2020	Dyrektorzy Szkół	Brak danych	Środki własne szkół w ramach planowanych wydatków na edukację

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ powyższych zadań na poszczególne elementy środowiska w tym na obszary Natura 2000, zasoby naturalne, dobra kulturalne oraz na zdrowie ludzi.

Prognoza oddziaływania przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwiązaniem są zaproponowane w ramach Programu przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne. Większość zaproponowanych działań pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska. Możliwe są jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania na etapie realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast dla inwestycji,

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

które w sposób szczególny mogą wpływać na środowisko powinien być wykonany raport oddziaływania niniejszego przedsięwzięcia na środowisko jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. A zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

11.3 Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020 zawiera szereg zadań i celów zgodnych z celami i priorytetami następujących dokumentów szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2013 poz.1232),
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki, co do wartości programów,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.

11.4 Oddziaływanie na środowisko

Głównym założeniem *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, przyczyniając się do poprawy jego stanu. Zakłada się, że wdrożenie Programu nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska Gminy, natomiast jego prawidłowa realizacja przyniesie w przyszłości wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Realizacja Programu nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych oraz nie wpłynie negatywnie na obszary chronione cenne przyrodniczo. Co więcej, zadania Gminy z zakresu ochrony przyrody, krajobrazu, powierzchni ziem zakładają poprawę stanu wymienionych elementów. Wszystkie te działania przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego i racjonalnego wykorzystywania jego zasobów.

Po przeprowadzonej analizie zidentyfikowano negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Programie ograniczające się w znacznej większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją). Wówczas przewiduje się podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich lokalizację, na etapie budowy mogą wystąpić okresowo niekorzystne oddziaływania na istniejące formy ochrony przyrody.

Natomiast na etapie eksploatacji inwestycji zaplanowanych w Programie, prognozuje się ich znaczne korzystne oddziaływanie na środowisko.

Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru objętego Programem Ochrony Środowiska skutki realizacji założeń Programu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Programu na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych zadań zawartych w Programie. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Programu Ochrony Środowiska przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Chełm Śląski na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2020* będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji, tak jak wspomniano powyżej, będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy). Ponadto większość z zaproponowanych w Programie inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” tzn. zakłada modernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary lub zmieniając znacząco obecne użytkowanie terenu. Celem zadań Gminy jest szeroko rozumiana ochrona wód i powietrza przed wpływem szkodliwych substancji i zanieczyszczeń, zarówno z nieodpowiednio składowanych odpadów, jak i z eksploatacji niskiej jakości szlaków komunikacyjnych.

W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących, które szczegółowo opisano w rozdziale nr 6 niniejszego dokumentu.

Zakłada się, że w wyniku realizacji Programu w Gminie Chełm Śląski nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego i standardu życia mieszkańców. Ograniczona zostanie w sposób odczuwalny emisja substancji i energii do środowiska, w tym odpadów, zwłaszcza komunalnych. Poprawie ulegnie jakość powietrza, wód i gleb, co przełoży się na podwyższenie jakości życia mieszkańców. Nastąpi wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, co zwiększy bezpieczeństwo ekologiczne i energetyczne Gminy. Nastąpi również wzrost świadomości ekologicznej społeczności, co może mieć bezpośrednie przełożenie na wzrost aktywności w sprawach ochrony środowiska.

11.5 Zastosowane metody oceny oddziaływania

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie posłużono się macierzą skutków środowiskowych zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko. Przeanalizowano skutki środowiskowe dla następujących elementów:

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- jakość powietrza,
- powierzchnia ziemi i gleba,
- krajobraz,
- klimat,
- dobra kultury.

Analizowano bezpośredni wpływ założeń Programu na środowisko, jak również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano pod uwagę odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny, możliwość oddziaływania transgranicznego.

Określono czy oddziaływanie może być negatywne (-), pozytywne (+), czy obojętne (0).

W niektórych przypadkach oddziaływanie może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny (+/-) wpływ na dany element środowiska.

11.6 Monitoring skutków realizacji Programu

Celem monitoringu środowiskowego jest ocena, czy stan środowiska ulega poprawie, czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej, ponieważ stanowi źródło informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska winien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska, koordynator wdrażania Programu będzie oceniać, co dwa lata stopień wdrożenia Programu. W latach 2014-2017 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych w Programie działań, a pod koniec 2017 roku nastąpi ostateczna ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania

„PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY CHEŁM ŚLĄSKI NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020”

do roku 2020. Ten cykl będzie się powtarzał, co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej czteroletniej i polityki długoterminowej ośmioletniej.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

12. Literatura

1. Dobrzańska Bożena, Dobrzański Grzegorz, Kiełczewski Grzegorz, *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008
2. Lewandowski Witold M., *Proekologiczne odnawialne źródła energii*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 2007
3. Poskrobko Bazyli (red.), *Zarządzanie środowiskiem*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007
4. Stelmasiak Jerzy (red.), *Prawo ochrony środowiska*, LexisNexis, Warszawa 2009